

keramiske noter 13/2001

Gutte Eriksen af Michelle Garnier

Gutte Eriksen, keramikens grand old lady, modtager her i foråret maleren Valdemar Petersen og hustru Esther Moesmann Petersens legat, der er tilknyttet Vejen Kunstmuseum. Legatet uddeles årligt i forbindelse med en retrospektiv udstilling af den udvalgte kunstners arbejder. Derfor vises en udstilling med Gutte Eriksen på Vejen Kunstmuseum fra den 31. marts frem til den 26. august og i forbindelse hermed udgiver museet et katalog.

Gutte Eriksen, der er født på Lolland i 1918, kom ved et tilfælde til at beskæftige sig med keramik. Oprindeligt havde hun meldt sig til Tegne- og Kunstindustriskolen for Kvinder i København med henblik på at designe tøj. En bekendt af familien fortalte om en niece, der skulle starte i Kunsthåndværkerskolens keramikklasse, og Gutte Eriksens interesse blev vakt i en sådan grad, at hun besluttede at skifte uddannelse.

Mellem 1936 og 1939 blev hun således uddannet ved Kunsthåndværkerskolen, der var blevet oprettet under Det tekniske Selskabs Skoler i 1930. Lertøjet var de første 25 år af skolens virke det man især fokuserede på i undervisningen, og det var først i 50'erne, at man bl.a. inddrog stentøjet i undervisningen. Med keramikere uddannet på Kunsthåndværkerskolen først i 30'erne var det at værkstedskeramikken for alvor gjorde sig gældende i Danmark.

Gutte Eriksen er en meget stærk repræsentant for de første keramikere, der blev uddannet på Kunsthåndværkerskolen, fordi hun hovedsagelig arbejder med lertøj og i eget værksted. Med værkstedskeramik menes keramik skabt af keramikere, der arbejder i eget værksted og hvis produktion (serieproduceret eller unika) bærer præg af et selvstændigt kunstnerisk udtryk.

Oprindeligt var Kunsthåndværkerskolen blevet støttet af de store porcelænsfabrikker, som ønskede kvalificerede medarbejdere, men eftersom keramikere efterhånden valgte at etablere egne værksteder, så fabrikkerne skolen som en konkurrent.

Hvordan kunne disse små værksteder overleve? Der var for det første opstået en større efterspørgsel af brugsgenstande på grund af indførselsrestriktionerne under Anden Verdenskrig og årene umiddelbart herefter. Desuden stod Foreningen for Kunsthåndværk i 1931 bag åbningen af "Den permanente Udstilling for dansk Kunsthåndværk og Kunstindustri", bedre kendt som Den Permanente, der blev et meget anerkendt udstillingsted. Foreningen organiserede også den store vandrestilling "Design in Scandinavia" i USA i 1954-57. Dermed blev værkstedskeramikernes arbejder formidlet og ved at dele værksted kunne udøverne tillige reducere udgifterne og sælge deres egen produktion.

1941-42 delte Gutte Eriksen værksted med keramikere Aase Feilberg og Christian Frederiksen i Hareskov indtil hun i 1942 fik eget værksted i Kastrup. Samme år deltog hun i Stockholm i udstillingen "Dansk Kunsthåndværk", der var organiseret af arkitekten Mogens Koch. Året efter kom udstillingen til Kunstindustrimuseet i København, hvor museet anskaffede sit første arbejde "Søpindsvinet". Allerede i studietiden havde hun på Kunstnernes Efterårsudstilling i 1938 udstillet nogle arbejder, der blev betragtet som opsigtsvækkende. Disse var inspireret af oldtidskar, som Gutte Eriksen havde set på Nationalmuseet. "Karrene gjorde mig ligefrem besat af keramik", fortalte Gutte Eriksen til Mona Clemmensen i et interview¹, og denne besættelse af keramik har holdt lige siden.

I 1948 opholdt hun sig i St. Ives i Cornwall hos keramikeren og nestoren Bernard Leach, der allerede da var kendt og især for bogen *A Potter's Book*, 1940. Samme år opholdt hun sig også i Frankrig bl.a. i La Borne, som er et af de betydeligste centre for keramik i Frankrig. På den måde kom hun i kontakt med den klassiske og østens keramik.

I Kunstforeningens udstillingskatalog fra 1987² er der afbildet både brugsting (fade, vaser, skåle og tepotter) samt skulpturelle værker (store krukker), der i tid strækker sig over 50 år. Ved at se nærmere på disse, vil jeg søge at uddrage nogle karakteristika, der ser ud til at være specifikke for

Gutte Eriksens arbejder før og efter hendes ophold i St. Ives og La Borne.

Før 1950'erne benyttede Gutte Eriksen hovedsageligt rødder eller chamotteler, uglaseret eller glaseret med klar, hvid eller sort tinglasur. Arbejderne³ har i almindelighed ingen synlig fod, deres nederste del er skålformet, medens de i deres midterste del er meget runde. Formen spændes af en indre kraft (keramikerenes hænder), der bøjer den frem. Man kan således iagttage, at på arbejder⁴ med næb (eller åbning) og hank dannes næbet og hanken i fortsættelse af hinanden. Begge elementer har dermed en direkte forbindelse. Effekten er i sin enkelthed yderst vellykket og en meget fin løsning af problemerne omkring hanken.⁵

I forhold til overfladen af de uglaserede arbejder⁶ er denne ofte skrabet eller kammet/børstet ved at glitte i én bevægelse, der følger krukens form. Overfladens behandling gør dels lerets grove struktur mere synlig og dels synliggør den lerets mangfoldige dekorative muligheder. Leret som naturmateriale bliver derfor fremhævet og værket bliver derved et stykke ”natur”.

Fra 1948 bliver glasuren selve decorationen. Efter 1955 har hun udelukkende brugt en glasur, som den engelske keramik Michael Gill præsenterede hende for og som hun siden videreudviklede. Glasuren, som er en sammensætning af boraks, kvarts, lerarter og aske, frembringer en nuancerig skala af farver fra blå til brun og grå. Farverne rummer faktisk en subtilitet og en kompleksitet, som ellers i almindelighed kendetegner stentøj fremfor lertøj.

Den tyktflydende glasur dækker ikke lerets grove struktur – tværtimod. Hendes arbejder,⁷ som nu bliver hårdtbrændte, fremstår med et lavalignende udseende, bl.a. fordi leret på grund af brændingen får en mere grålig farve og lerets porøse karakter bliver fremhævet af glasuren. Desuden understreger glasuren formen, især når det drejer sig om arbejder, der bliver skabt på drejeskive. Drejeskivens centrifugalkraft er i det hele taget meget synlig i disse arbejder, og dermed tydeliggøres den forvandringsproces, der bidrager til skabelsen af keramik.

Med hensyn til formen har hendes arbejder⁸ nu et tydeligt fundament, hvorfra formen rejser sig. Formens nederste del er hermed markeret og giver indtryk af soliditet, selvstændighed og styrke.

Efter studierejserne og et par år hos keramikeren Felix Møhl i Lillerød fik Gutte Eriksen og hendes mand maleren Preben Hansen i 1953 både bolig og fælles værksted i Hundested. Netop i den periode vinder porcelæn og stentøj samt raku indpas i Danmark, idet de tekniske faciliteter efterhånden bliver tilgængelige for såvel værkstedskeramikere som på kunsthåndværkerskolerne. Men Gutte Eriksen holdt fast i lertøjet, og det er netop fra 50'erne, at hun bliver anerkendt både nationalt og internationalt som en pioner inden for dansk lertøj. Hun har derfor i tidens løb modtaget mange priser og legater. Valdemar Petersen og hustru Esther Moesmann Petersens Legat er indtil videre den seneste hædersbevisning, som hun er blevet tildelt.

I artiklen har jeg taget udgangspunkt i den biografi, som jeg skrev om Gutte Eriksen til Dansk Kvindebiografisk Leksikon, hvor læseren kan finde supplerende biografiske oplysninger.

1. Tidsskrift for Dansk Kunsthåndværk 3/1992.
2. Gutte Eriksen. 50 års keramiske arbejder. Kunstforeningen, København 1987. Se eventuelt tillige Gutte Eriksen. ”Mitt livs krukka”. Av Mailis Stensman. Edition Lejonet, Stockholm 1991.
3. Se kat. nr. 13, 13, 9, 26, og der især 14, 7 og 4.
4. Se kat. nr. 4 og 7.
5. NB: Hanken stiller keramikeren over for to problemer. Det ene er teknisk (hanken skal bl.a. være solid), medens det andet er æstetisk (hanken skal være i harmoni med resten af formen).
6. Se kat. nr. 26, 14 og 7.
7. Se f.eks. kat. nr. 116, 74, 159, 130, 131 og 178.
8. Se f.eks. kat. nr. 162, 159, 130, 131 og 178.

Michelle Garnier er cand. phil. i kunsthistorie og uddannet ved Århus Universitet.

Legater

Efter indstilling fra Keramikens Venner blev Gutte Eriksen i januar tildelt et legat på 40.000 kr fra Holger Petersens Fond til støtte for betydelige mænd og kvinder.

Gutte Eriksen, Bodil Manz og Lone-Lotte Janns de Palomino blev den 31. januar i år tildelt Anna Klindt Sørensen's legat. Fondet, som blev stiftet ved testamentarisk bestemmelse af maleren Anna Klindt Sørensen (1899-1985), har til formål at virke til fordel for kvindelige kunstnere. Anna Klindt Sørensen's legat blev overrakt ved en højtidelighed på Kunstindustrimuseet i København.

Udstillinger hvor og hvornår

Oversigten over udstillinger er udarbejdet på grundlag af – heldigvis mange – tilbagemeldinger på forespørgsler udsendt ultimo 2000 til museer og udstillingssteder i ind- og udland samt til en række danske keramikere. Oversigten er ikke udtømmende og publiceres med forbehold for eventuelle aflysninger/ændringer. Derfor bør man forinden et eventuelt besøg undersøge om udstillingen nu er blevet til noget samt åbningstider for udstillingen.

En meget udførlig landsdækkende oversigt over udstillinger mv offentliggøres hver fredag i Morgenavisen Jyllands-Postens tillæg "Det sker & kultur" med aktuelle begivenheder i Danmark fra fredag til fredag. Herudover findes der Kunstavisen, der udkommer månedligt samt den gratis kvartalsvise Art Guide, der dækker København og omegn samt Sjælland og det sydlige Sverige.

Flere udstillingssteder har egen hjemmeside på internettet, men desværre er ikke alle gode til at holde dem opdaterede med aktuelle og kommende udstillinger; men det er absolut et forsøg værd, om ikke andet så for at finde frem til deres åbningstider.

København

Kunstindustrimuseet, Bredgade 68, 1260
København K. Tlf 33 14 94 52. Website:
www.kunstindustrimuseet.dk.

Dauids Samling, Kronprinsessegade 30, 1306
København K. Tlf 33 73 49 49. [Samling af bl.a.
islamisk keramik].

Kastrupgaardssamlingen, Kastrupvej 399, 2770
Kastrup. Tlf 32 51 51 80. [Keramiske værker af
Th. Philipsen].

Galleri Nørby, Vestergade 8, 1456 København K.
Tlf 33 15 19 20. Website: www.galleri-noerby.dk.

Royal Copenhagen, Smallegade 45, 2000
Frederiksberg. Tlf 38 86 48 48. Rundvisning
mandag - fredag kl 9, 10, 11, 13 og 14. Varighed
ca. 1 time. Entré 25 kr.

03.03.01 kl 14.00 Det hvide guld – porcelænets
udbredelse i Danmark. Omvisning ved Lucie
Witte. Dauids Samling.

→03.03.01 *Lisbeth Holst-Jensen & Barbro Åberg*.
Galleri Nørby.

09.03.01-31.03.01 *Lone Skov Madsen & Turi
Heisselberg*. Galleri Nørby.

→25.03.01 *Kvinderne og det røde ler*. Keramik
og fotodokumentation af kvindernes keramik-
fremstilling i Ghana, Burkina Faso, Mali og
Benin. Greve Museum, Bækgårdsvej 9, 2670
Greve. Tlf 43 40 40 36.

02.04.01 og 03.04.01 kl. 19.30. *Foredrag om
keramik*. Ellen og Knud Dalhoff Larsens Fond,

Gl. Kongevej 124, 1 sal, 1850 Frederiksberg C.
Tilmelding er nødvendig, da der er begrænsede
pladser. Tlf 33 31 61 26 eller [dalhoff-larsen-
fond@mail.tele.dk](mailto:dalhoff-larsen-fond@mail.tele.dk).

*Keramikeren Sten Lykke Madsen beretter sammen
med Marianne Røgild og viser lysbilleder fra en
rejse i U.S.A., hvor de mødte hinanden som gæster
hos ovenbygger Fred Olsen, der er af dansk
familie. De fortæller om programmet, som de
deltog i, om personer de mødte, om nye arbejder
fra rejsen, og arbejder brændt i Fred Olsens ovne
samt om oplevelserne i den keramiske verden og
forholdene i det vestlige Amerika.*

06.04.01-12.05.01 *Ny Nordisk Keramik*. Galleri
Nørby.

18.05.01-16.06.01 *Morten Løbner Espersen*.
Galleri Nørby.

07.08.01-27.08.01 *Den Nordiske*. Udstilling med
bl.a. Karin Hougaard. Den Fries Udstillingsbygning,
Oslo Plads, 2100 København Ø.

→31.12.01 *ID Prisen 1965-1999*. Dansk Design
center, Magasinet, H.C. Andersens Boulevard 27,
1553 København V. Tlf 33 69 33 69. Website:
www.ddc.dk.

31.08.01-22.09.01 *Birgit Krogh*. Galleri Nørby.

28.09.01-20.10.01 *Nina Hole*. Galleri Nørby.

26.10.01-17.11.01 *Peder Rasmussen*. Katalog.
Galleri Nørby.

24.11.01-22.12.01 *Christian Bruun/tema over
brugsting - flødeskum..* Galleri Nørby.

→31.12.01 *Fra Aladins hule – udvalgte erhvervelser 1995-1999*. Heriblandt 7 genstande af keramik (lergods og frittegods), fx fade og skåle samt en enkelt rosenvandsspreder af porcelæn. Tidsmæssigt strækker de keramiske genstande sig fra det 8.-9. århundrede til midten af det 16. århundrede og geografisk fra Spanien til Afghanistan, mens rosenvandssprederen stammer fra Kina. Davids Samling.

Øvrige Danmark

Asnæs

29.09.01-21.10.01 Hans og Birgitte Börjeson samt maleren Lisbeth Olrik. Huset i Asnæs, Storegade 31, 4550 Asnæs. Tlf 59 65 08 61.

Birkerød

05.05.01-27.05.01 Udstilling med Hans og Birgitte Börjeson. Birkerød Kunstforening, Birkerød Gl. Præstegård, Stationsvej 32, 3460 Birkerød. Tlf 45 81 51 49.

Farsø

Thit Jensen Mindestue, Torvet 1, Farsø Kulturhus, 9640 Farsø. Tlf 98 63 16 86.

Maj 2001 Udstilling med Agnete Brittasius og malerten Ossur Mohr. Thit Jensen Mindestue.

01.07.01-03.08.01 Udstilling med bl.a. Lis Ehrenreich. Thit Jensen Mindestue.

Farum

→25.03.01 Udstilling med Malene Møller Hansen og Sverre Tveito Holmen samt en tekstilkunstner. Farum Kulturhus, Stavsholtvej 3, 3520 Farum.

Frederikssund

J.F. Willumsens Museum, Jenriksvej 4, 3600 Frederikssund. Tlf 47 31 07 73. [Keramiske arbejder af J.F. Willumsen].

Gram

31.03.01-03.05.01 Udstilling med Gerd Baarstrøm samt en maler. Loke Galleri og butik, Kastrup Bygade 14, 6510 Gram. Tlf 74 82 30 71.

Haderslev

Ehlers-samlingen, Slotsgade 20, 6100 Haderslev. Tlf 74 53 08 58. [Dansk lertøj m.v.]

02.06.01-15.08.01 *Papir og/eller Ler*. Udstilling med bl.a. Nina Hole. [Udstillingen flyttes senere til Marienlyst Slot, 3000 Helsingør.

22.09.01-04.11.01 *Keramiker Kim Holm og billedvæver Ann Sloth*. Haderslev Museum, Dalgade 7, 6100 Haderslev.

Hjørring

Vendsyssel Kunstmuseum, Brinck Seidelinsgade 10, 9800 Hjørring. Tlf 98 92 41 33. [Keramiske værker, især arbejder af Tove Anderberg].

Hørsholm

→31.03.01 Udstilling med arbejder af Per Andresen. Atelier for bornholmsk kunsthåndværk, Rungstedvej 18, 2970 Hørsholm.

Ikast

→25.03.01 Udstilling med bl.a. Steen Børsting. Galleri Art E Factum, Kildevej 25, Ikast.

Kalundborg

31.03.01-06.05.01 Udstilling med bl.a. Karin Hougaard. Kalundborg Bispegård, 4400 Kalundborg.

Kolding

Trapholt, Æblehaven 23, 6000 Kolding. Tlf 76 30 05 30. Website: www.trapholt.dk. [Dansk keramik].

Galleri Pagter, Adelgade 3, 6000 Kolding. Tlf 75 54 09 30.

→31.03.01 *Asger Kristensen*. Galleri Pagter.

31.05.01-29.07.01 *Designskolen Kolding*. Afgangsudstilling. Katalog. Museet på Koldinghus, 6000 Kolding. Website: www.koldinghus.dk. Tlf 76 33 81 00.

24.08.01-13.10.01 *Gunhild Rudjord*. Galleri Pagter.

Maribo

03.03.01-01.04.01 *Peder Rasmussen*. Skovhuset, Kristianssædevej 6, 4930 Maribo.

Middelfart

Keramikmuseet Grimmerhus, Kongebrovej 42, 5500 Middelfart. Tlf 64 41 47 98. Website: www.grimmerhus.dk.

→01.04.01 *Marion Askjaer Veld*. Keramisk kunstner opvokset i Strib, men bosat i Holland igennem mange år. Keramikmuseet Grimmerhus.

→13.05.01 *Karen Bennicke retrospektiv*. Katalog. Keramikmuseet Grimmerhus.

08.04.01-13.05.01 *Mary O'Rorke*. Kombinerer porcelæn og speciel belysning sammen til smukke rumoplevelser. Keramikmuseet Grimmerhus.

20.05.01-17.06.01 *Keramiske temaer*. Udstilling af 20 danske keramikeres nye værker skabt over gennemgående temaer. Keramikmuseet Grimmerhus.

20.05.01-26.08.01 Fra Bindsbøll over Gerhard Henning og Adam Fischer til Peter S. Carlsen; fra P. Ipsens Enke over Saxbo og L. Hjorth til Kähler; fra Nicolai Schmidt over Christian Poulsen og Axel Salto til Bodil Manz og Jesper Packness. John Hunovs samling af dansk keramisk kunst. Keramikmuseet Grimmerhus.

24.06.01-22.07.01 *Brugsting*. Udstilling af en fornem række danske keramiske formgiveres nyeste designs, bl.a. Lis Ehrenreich. Keramikmuseet Grimmerhus.

29.07.01-28.08.01 *Skulpturel form*. En snes danske keramikere, der arbejder med figurativ eller nonfigurativ skulpturel keramik, viser deres nyeste værker. Keramikmuseet Grimmerhus.

02.09.01-02.12.01 *Installationer*. De tre internationalt berømmede installationskunstnere Sadashi Inzuka (Japan/Canada), Nancy Blum (U.S.A.) og Saturo Hoshino (Japan) fylder salene og stuerne på Grimmerhus med deres forunderlige lerkonstruktioner. Keramikmuseet Grimmerhus.

09.12.01-21.04.02 Åbning af museets nye studiesamling. Keramikmuseet Grimmerhus.

december 2001 *Hans Vangso*. Galleri 5, Smedegade 5, 5500 Middelfart. Tlf 84 41 59 24.

Næstved

Næstved Museum, Boderne, Sct Peders Kirkeplads 8, 4700 Næstved. Tlf 55 77 08 11. [Omfattende udstilling med keramik fra Herm. A. Kähler].

Kählermuseum, Herman A. Kähler • Keramisk Værksted. v/ Inge og Knud Sørensen, Kählersbakken 5, 4700 Næstved. Tlf. 55 72 02 91. [Mindre udstilling med Kähler-keramik].

Sommeren 2001. *Svend Hammershøi på dato*. Dateret keramik fra 1890'erne til 1940'erne. Næstved Museum.

Odense

→10.06.01 *Bord dæk dig – Alumina Fajance 1900-1969*. Tidens samling, Brandts passage 29, Odense.

Præstø

Pottemageriet Rødeled, Rødeledvej 1, 4720 Præstø. Tlf 55 99 10 31.

Randers

01.06.01-01.09.01 "*Kronjyden – Bing og Grøndahls fabrik i Randers*". Kulturhistorisk Museum, Håndværksmuseet Kejsergaarden, 8900 Randers. Tlf 86 42 86 55.

En udstilling om stentøjsproduktionen på Randers Stentøjsfabrik – Kronjyden. Kronjyden var Danmarks største stentøjsproducent og fremstillede fra slutningen af 1950'erne en række populære stel som "Relief", "Tema", "Mexico" og "Palet". Virksomheden blev i 1972 overtaget af Bing & Grøndahl som i 1988 lukkede afdelingen i Randers og flyttede produktionen til København.

30.06.01-23.09.01 "*Der hvor regnbuen ender – en udstilling om nordisk mytologi i skulptur og billeder*". Skulpturerne på udstillingen er af keramikeren Tage Størup. Kulturhistorisk Museum, Kulturhuset, Stemannsgade 2, 8900 Randers. Tlf 86 42 86 55.

Roskilde

01.07.01-29.07.01 *Hans Vangso & Anne Fløche*. Katalog. Sjællands Keramikmuseum, Palæfløjen, Stændertorvet, 4000 Roskilde. Tlf 46 36 36 20.

Rø

Bornholms Kunstmuseum, Sdr. Strandvej 95, Helligdommen, Rø, 3760 Gudhjem. Tlf 56 48 43 86. Website: www.bornholms-kunstmuseum.dk. [Bornholmsk keramik].

Rønne

Hjorths Fabrik – Bornholms [arbejdende] Keramikmuseum, Krystalgade 3, 3700 Rønne. Tlf 56 95 01 60. Website: www.bornholmsmuser.dk/bhmuseer. [Bornholmsk keramik].

10.03.01-28.04.01 *Eva Brandt*. Bornholms Museum, Sct. Mortensgade 29, 3000 Rønne.

→31.03.01 *100 års bornholms keramik – fra museets samling*. Hjorths Fabrik.

06.04.01-16.06.01 *Grethe Lindblad*. Hjorths Fabrik.

22.06.01-01.09.01 *Gammelt bornholmsk pottemageri – fra museets samling*. Hjorths Fabrik.

07.09.01-10.11.01 *Jørgen Lai Knudsen*. Hjorths Fabrik.

Silkeborg

Silkeborg Kunstmuseum, Gudenåvej 7-9, 8600 Silkeborg. Tlf 86 82 53 88. [Keramiske arbejder af Asger Jorn].

07.04.01-20.05.01 *Fabula – Nordic-Baltic-Ceramics*. Udstilling med bl.a. Marianne Steenholdt Bork. Katalog. Kunstcentret Silkeborg Bad, Gjesøvej 40 A-D, 8600 Silkeborg. Tlf 86 81 63 29.

Skælskør

Borreby Galleri, Borreby, 4230 Skælskør. Tlf 58 19 40 68. Website: www.borrebygalleri.dk.

Thisted

November 2001. Udstilling med bl.a. Hans Vangso. Thisted Gl. Rådhus, 7700 Thisted.

Tistrup

→ 01.04.01 *Jydepotter*. Janus Bygningen, Lærkevej 25, 6862 Tistrup. Tlf 75 29 98 25. Website: www.janusbygningen.dk.

11.08.01-16.09.01 Udstilling med Karen Bennicke og Signe Jaïs. Janus Bygningen.

Tønder

10.03.01-10.06.01 *Dyke Johannsen og Geske Johannsen*. Malerier og keramik. Katalog. Sønderjyllands Kunstmuseum, Kongevej 51, 6270 Tønder. Tlf 74 72 26 57.

Varde

Museet for Varde By og Omegn, Lundevej 4, 6800 Varde. Tlf 75 22 08 77 og 75 22 15 18 [Jydepotter (Lundevej 4) og keramik fra P. Ipsens Enke (Jugendhuset, Lundevej 39)].

15.04.01-21.10.01 *Ipsen-keramik – efter tidens smag*. Jugendhuset, Museet for Varde By og Omegn. *Karakteristiske glasurer og gennemarbejdede overfladedekorationer af høj håndværksmæssig og kunstnerisk kvalitet har kendetegnet arbejder fra P. Ipsens Enke (1843-1955). Særudstillingen viser eksempler på de anvendte teknikker fra hele virksomhedens produktionsperiode. Genstandene tilhører en privat samler. Samtidig er tilvæksten af Ipsen-genstande fra de seneste år indpasset i museets permanente Ipsen-udstilling.*

Vejen

Vejen Kunstmuseum, Østergade 4, 6600 Vejen. Tlf 75 36 04 82. [Keramiske arbejder af især Niels Hansen Jacobsen. Derudover arbejder af Hugo Liisberg og Søren Kongstrand m.fl.].

31.03.01-26.08.01 *Årets Legatudstilling – Keramikeren Gutte Eriksen*. Katalog. Omvisninger søndagene 29.04.01 og 20.05.01, begge dage kl 15.00. Vejen Kunstmuseum. *Maleren Valdemar Petersen og hustru Esther Moesmann Petersens legat, der er tilknyttet Vejen*

Kunstmuseum, uddeles årligt i forbindelse med en retrospektiv udstilling af den udvalgte kunstners værker. For året 2000 er modtageren Gutte Eriksen (f. 1918). Gutte Eriksen gik 1936-39 på Kunsthåndværkerskolen i København og rejste siden til England [Bernhard Leach, St. Ives], Frankrig [la Borne] og Japan i arbejdet med en forfinelse og forenkling af sit formsprog. I hendes værker ses til tider en vulkansk karakter, der kan virke beslægtet med nogle af Niels Hansen Jacobsens arbejder.

Veerst

Galleri Malund, Veerst Præstegård, Varregårdsvej 1, Veerst, 6600 Vejen. Tlf 76 97 42 52.

06.10.01-04.11.01 Udstilling med Kirsten Holm. Galleri Malund.

17.11.01-16.12.01 Separatudstilling med Marianne Steenholdt Bork. Galleri Malund.

Viborg

Skovgaard Museet, Domkirkestræde 2-4, 8800 Viborg. Tlf 86 62 39 75. [Keramiske arbejder af Skovgaard-familien].

07.04.01-13.05.01 *Papir og/eller Ler*. Udstilling med bl.a. Nina Hole. [Udstillingen flytttes senere til Marienlyst Slot]. Brænderigården, Riddergården 8, 8800 Viborg. Tlf 87 25 26 05.

Aabenraa

Galleri Den Gyldne Løve, Varnæsvej 50, 6200 Aabenraa. Tlf 74 68 17 17.

→25.03.01 Udstilling med bl.a. Karin Haugaard. Galleri Den Gyldne Løve.

→01.04.01 Udstilling med Jette Wehding. Galleri Jutta Pregaard, Storegade 5, 6200 Aabenraa.

maj 2001. *Den blå kuffert*. Separatudstilling med Marianne Steenholdt Bork. Galleri Den Gyldne Løve.

Aalborg

06.04.01-10.06.01 *Flet*. Udstilling med bl.a. Jørgen Hansen og Malene Müllertz. Katalog. [Udstillingen vises senere på Tønder Museum]. Nordjyllands Kunstmuseum, Kong Christians Allé 50, 9000 Aalborg. Tlf 98 13 80 88.

Århus

31.03.01-01.04.01 kl. 11.00-18.00 *Åbne værksteder*. Se dagspressen.

31.03.01-05.04.01 *Nye keramiske skulpturer af Tove Anderberg*. Galleri Hummeluhre, Vestergade 49, 8000 Århus C. Tlf 86 12 64 01.

04.04.01 kl 19.30. Foredrag. *Tove Anderberg fortæller om udstillingen*. Deltagergebyr 85 kr. Tilmelding nødvendig. Galleri Hummeluhre, Vestergade 49, 8000 Århus C. Tlf 86 12 64 01.

Århus Festuge. *Fade*. Lertøj, Badstuegade 4, 8000 Århus C. Tlf 86 19 27 12.

Udlandet

Aberystwyth

Juni 2001. *The Snake in the Garden*. Udstilling med bl.a. Jac Hansen, Clive Bowen, Peter & Jill Dick, Vicky & Michael Eden, Simon Carroll, Karen Densham, Richard Godfrey, Charlotte Mellis, Philomena Pretsell, Tim Proud, Josie Walter og Mary Wondrausch. Katalog.

Aberystwyth Arts Centre, Aberystwyth, Wales. Udstillingen vises efterfølgende i Glasgow, Carlisle, Birmingham og Bath.

We see it as a wonderful opportunity to dispel the myth that slipware is all rustic, mud-brown and belonging to the past. We hope to show that slipware is a medium of creative expression, to show that it has a rightful place in the world of contemporary ceramics and to set the scene for the future. Victoria and Michael Eden

Amsterdam

Galerie Carla Koch, Prinsengracht 510, NL-1017 KH Amsterdam. Website: www.carlakoch.nl.

→24.03.01 *Gerd Hiort Petersen og Hans Munck Andersen*. Galerie Carla Koch.

31.03.01-28.04.01 *Johan van Loon*. Galerie Carla Koch.

Ankara

30.03.01-30.05.01 *Alev Ebüzziya Siesbye*. Separatudstilling. Galeri Nev, Gezegen Sokak 5, 06700 GOP, Ankara.

Bergen

25.09.01-11.11.01 *Fabula – Nordic-Baltic-Ceramics*. Udstilling med bl.a. Marianne Steenholdt Bork. Bryggens Museum, Dreggsallmenning 3, N-5835 Bergen. Tlf +47 55 58 80 10.

Berlin

Bröhan-Museum, Landesmuseum für Jugendstil, Art Deco und Funktionalismus (1889-1939), Schlossstrasse 1a, D-14059 Berlin (Charlottenburg). Tlf (030) 326 90 600.

01.04.01-17.06.01 *Preussische Pretiosen*. Berliner Porzellan. Bröhan-Museum.

13.07.01-14.10.01 *Commedia dell'arte*. Keramische Kostbarkeiten aus den Museen der Welt (II Teil). Sonderausstellung in Zusammenarbeit mit der Deutschen Keramischen Gesellschaft. Bröhan-Museum.

Birmingham

→ 18.03.01 *Fire and Form*. 7000 years of ceramic art. Birmingham Museum & Art Gallery, Chamberlain Square, Birmingham B3 3HD. Tlf 0121- 303 28 34.

Bremen

19.05.01-17.06.01 Udstilling med Beate Andersen, Hans og Birgitte Börjeson, Jane Reumert og Inger Rokkjær m.fl. Keramik Galerie Hilde Holstein, Schnoor 5-7, D-28195 Bremen. Tlf 0421-32 48 85.

Bruxelles

26.05.01-14.07.01 *Karen Bennicke*. Puls – Contemporary Ceramics, Place du Chatelain 4, B-1050 Bruxelles. Tlf 00 32 2 640 26 55.

Düsseldorf

Hetjens-Museum, Deutsches Keramikmuseum, Schulstrasse 4, D-40213 Düsseldorf. Tlf 0211 89 9 42 01.

→25.03.01 *Fernöstliche Impulse*. Horst Kerstan zum 60. Geburtstag. Hetjens-Museum.

30.03.01-27.05.01 *Brennpunkte*. Keramische Fachschulen seit 1875. Landshut-Höhr-Bunzlau. Hetjens-Museum.

12.04.01-17.06.01 *Ein Besuch im Zoo*. Tierdarstellungen seit der Antike. Hetjens-Museum.

28.06.01-09.09.01 *Monumentales und Serielles*. Pekka Paikkari – Finland. Hetjens-Museum.

19.09.01-21.10.01 *Tonangebend*. Cl-An Barthelmess zum 65. Geburtstag. Hetjens-Museum.

26.10.01-13.01.02 *Informel – Keramik von K.O. Götz*. Hetjens-Museum.

15.11.01-03.02.02 *A la santé – Französische Fassreiter aus Fayence*. Hetjens-Museum.

Edinburgh

→28.02.01 *Raku – Investigation Into Fire*. Udstilling med bl.a. Nina Hole. Bog. The Scottish

Gallery, 16 Dundas Street, EH3 6H2 Edinburgh.
Tlf 0131 558 1200.

Faenza

Museo Internazionale delle Ceramiche in Faenza, via
Campidori 2, 48018 Faenza RA. Tlf 0546/21240.

Frechen

Keramion, Museum für zeitgenössische
keramische Kunst, Bonnstrasse 12, D-50226
Frechen. Tlf 0049 22 34/22 891.

Keramikmuseum Frechen, Hauptstrasse 110-112,
D-50226 Frechen. Tlf 00 49 (0 22 34) 501 421.

11.03.01-22.04.01 *Keramik aus der sammlung*
Gerd Steinmetzer. Keramikmuseum Frechen.

29.04.01-17.06.01 *Zwiegespräch*. Waltraud
Gschiel zeigt Keramik-Installationen in der
Evangelischen Kirche Königsdorf und im
Keramikmuseum Frechen.

05.05.01-06.05.01 *Frechner Töpfermarkt*. D-
50226 Frechen.

→06.05.01 *Die Welt der Gefässe*. Zeitgenössische
keramik Sammlung Rudolf Strasser. Keramion.

24.06.01-30.09.01 *500 Jahre Siegburger*
Steinzeug. Die Sammlung Schulte in Meschede.
Keramikmuseum Frechen.

Förlöv

Galleri Granberger, Oxelgården 1677, S-260 91
Förlöv. Tlf/fax 46 431 45 11 47.

Gent

Museum voor Sierkunst & Vormgeving, Jan
Breydel Straat 5, B-9000 Gent. Website:
www.design.museum.gent.be.

Gustavsberg

→30.04.01 *Åke Holm. Stengods Höganäs*.
Gustavsbergs Porslinsmuseum, Odelbergs väg 5B,
S-134 40 Gustavsberg. Tlf 00 46 (0)8 570 356 58.
Website: www.porslinsmuseum.net.

Göteborg

Röhsska Museet, Vasagatan 37-39, S-400 15
Göteborg. Tlf 00 46 (0) 31 61 38 50. Website:
www.designmuseum.se.

Hamborg

Museum für Kunst und Gewerbe, Steintorplatz 1,
D-20099 Hamborg. Tlf (040) 42854 - 2732.
Website: www.mkg-hamburg.de.

30.03.01-20.05.01 *Kunst für das Gewerbe*.
Grafische Vorlagen für Kunsthandwerker –
Deutschland, 18. Jahrhundert. Museum für Kunst
und Gewerbe.

Heidelberg

06.05.01-03.06.01 *Homage to Ewen Henderson*.
Udstilling med bl.a. Peder Rasmussen. Marianne
Hellner, Friedrich-Ebert Anlage 2, D-69117
Heidelberg. Tlf 6221 61 90 90.

Helsinki/Helsingfors

→11.03.01 *Ceramic – Alternative*. Arabian
museon Galleria, Hämeentie 135, Helsinki/Arabia
museums galleri, Tavastvägen 135, Helsingfors.

Hohenberg an der Eger

Deutsches Porzellan Museum, Freundschaft 2,
D-95691 Hohenberg and der Eger.
Tlf 00 49 (0 92 33) 77 22-0.

→22.04.01 *Ludwig Zepner*. Ein Porzellinerleben
für Meissen. Deutsches Porzellan Museum.

→06.05.01 *Das Goldene Kaiserreich*. Porzellan
der napoleonischen Zeit. Deutsches Porzellan
Museum.

19.05.01-Juli 2001. *"Sesam öffne dich...!"* – aus
den Schatzkammern des Deutsches
Porzellanmuseums. Vom Historismus zum
Jugendstil – Art Deco. Deutsches Porzellan
Museum.

Juli 2001-November 2001 *"Zerbrechliche
Helden"*. Eine Ausstellung der Sächsischen
Porzellanmanufaktur. Deutsches Porzellan
Museum.

Höganäs

Höganäs Museum, Polhemsgatan 1, S-263 37
Höganäs. Tlf (042) 34 13 35. Website:
www.hoganas.se/kultur/museum.

10.02.01-18.03.01 *3 tillsammans / yhdessä*.
Vandringutställning. Arabia•Gustavsberg
•Rörstrand. Keramik och Porslin. Entréhallen,
Höganäs Museum.

→25.03.01 *Passionier!* Skulpturer och reliefer av
Torsten Jurell. Höganäs Museum.

31.03.01-29.04.01 *Dan Leonette*. Gotland. Keramik
och måleri. Konsthallen, Höganäs Museum.

14.07.01-12.08.01 *Gerd och Henrik Allert*. Skövde.
Textil och keramik. Konsthallen, Höganäs Museum.

29.07.01 *Keramikauktion*. Höganäs Museum.

28.10.01-25.11.01 *Helena Bergenrud*. Andrarum.
Keramik och kرافik. Konsthallen, Höganäs Museum.

Höhr-Grenzhausen

Keramikmuseum Westerwald. Deutsche
Sammlung für historische und zeitgenössische
Keramik, Lindenstrasse, D-56203 Höhr-
Grenzhausen. Tlf 2624-94601-0. Website:
www.keramikmuseum.de.

10.03.01-29.04.01 Jean-Francois Fouilhoux und
Masamichi – Arbeiten in Seladon.
Keramikmuseum Westerwald.

31.03.01-29.04.01 *Vergessenes Handwerk – Die
Höfer-Werkstatt in Höhr-Grenzhausen*.
Keramikmuseum Westerwald.

05.05.01-31.05.01 *Gastdozentenausstellung des
Instituts für künstlerische keramik*.
Keramikmuseum Westerwald.

16.06.01-15.07.01 *Exponante 2001*. Absolventen
der Staatlichen Fachschule für Keramikgestaltung
Höhr-Grenzhausen. Keramikmuseum Westerwald.

Karlsruhe

Museum in der Majolika-Manufaktur, Ahaweg 6,
D-76131 Karlsruhe. Tlf 07 21 /926 – 63 89.

→25.02.01 *Jugendstilfliesen*. Katalog. Museum in
der Majolika-Manufaktur.

25.03.01-24.06.01 *Von Picasso bis Penck –
Keramik von Künstlern im 20. Jahrhundert*.
Museum in der Majolika-Manufaktur.

15.07.1-18.11.01 *Martha Katzer*. Museum in der
Majolika-Manufaktur.

09.12.01-24.02.02 *Erwin Spuler*. Museum in der
Majolika-Manufaktur.

Kellinghusen

→22.04.01 *Inke und Uwe Lerch – Gefäßkeramik*.
Museum Kellinghusen, Hauptstrasse 18,
Kellinghusen.

??? Töpfermarkt. Kellinghusen. Yderligere
oplysninger hos Fremdenverkehrs- og Kulturamt
på tlf 0 48 22 - 39 31 eller fax 0 48 22 39 30.

Kapfenberg

21.09.01-28.10.01 2. *Internationale
Keramikiennale der Stad Kapfenberg*. Med
deltagelse af bl.a. Lone Skov Madsen og Barbro
Åberg. Katalog. Kulturzentrum Kapfenberg,
Mürzgasse 3, A-8605 Kapfenberg. Tlf 03862-
22501

Köln

→15.04.01 *Porträts von Freunden*. Keramische
Bildnisse von Christina Doll in der Porzellan-
sammlung des Museums für Angewandte Kunst.
Katalog. Museum für Angewandte Kunst, An der
Rechtschule, D-50667 Köln. Tlf 02 21 – 221-2 38
60. Website: www.museenkoeln.de.

Langerwehe

Töpfereimuseum Langerwehe, Pastoratsweg 1, D-
52379 Langerwehe. Tlf 02423/4446. Website:
www.Langerwehe.de.

Leeuwarden

Keramikmuseum het Princessehof, Grote
Kerkstraat 11, NL-8911 DZ Leeuwarden.
Tlf 058 21 27 438.

→29.04.01 *The Golden Boys Party*. Bart Trost in
De Prins van Leeuwarden. Keramikmuseum het
Princessehof.

Lidköping

Rörstrands Museum, Fabriksgatan 4, S-531 19
Lidköping. Tlf 00 46 510 823 00. Website:
www.rorstrand.se.

Lissabon

→28.02.01 *Jørgen Haugen Sørensen*. Jeg mener
jeg ser. Retrospektiv udstilling. Katalog. Museo
da Aqua, Mae d' Aguas das Amoreiras, Lisboa.

London

Victoria & Albert Museum, Cromwell Road,
South Kensington, London SW7 2RL, London.
Tlf 0171-938 8500. Website: www.vam.ac.uk.
[Department of Ceramics er på grund af
ombygning delvis lukket].

Crafts Council Gallery, 44a Pentonville Road,
Islington, London N1 9BY. Website:
www.craftscouncil.org.uk.

Contemporary Ceramics, William Blake House, 7
Marshall Street, Soho, London W1V 1LP.
Tlf 020 7437 7605.

Barrett Marsden Gallery, 17-18 Great Sutton
Street, London EC1V 0DN.

Galerie Besson, 15 Royal Arcade, 28 Old Bond
Street, London W1X 3HB. Tlf 020 7491 1706.
Website: www.galeriebesson.co.uk.

05.03.01-29.03.01 *Daniel Fisher – recent work*.
Galerie Besson.

04.04.01-03.05.01 *Elizabeth Raeburn*. Galerie
Besson.

18.04.01-21.12.01 *Designs as Signs*. Decoration and Chinese Ceramics. Katalog. Percival David Foundation of Chinese Art, Gordon Square 53, London WC1H 0PD. Tlf 020 7387 3909.

This exhibition explores the use of decorative motifs and designs on Chinese ceramics from the 3er to the 18th centuries AD. 100 pieces from the David Collection will illustrate the use of such motifs as dragons, flowers, Buddhist emblems and fish. The meaning and origins of the motifs will be explained as well as their significance in chinese Art.

09.05.01-07.06.01 *Tatsuzo Shimaoka*. Galerie Besson.

13.06.01-12.07.01 *Inger Rokkjær*. Galerie Besson.

18.07.01-16.08.01 *John Maltby*. Galerie Besson.

12.09.01-11.10.01 *Gustavo Perez*. Galerie Besson.

17.10.01-16.11.01 *Claudi Casanovas*. Galerie Besson.

27.11.01-21.12.01 *Fernando Casasempere*. Galerie Besson.

Ludwigsburg

2002 åbner der et Keramikmuseum i Schloss Ludwigsburg ved Stuttgart. *Gebrauchs- und Kunstobjekten alle Facetten des variantenreichen Materials aus fünf Jahrhunderten Keramikgeschichte darstellen. Kern der Sammlung ist das Ludwigsburger Porzellan. Ein weiterer Schwerpunkt wird Künstlerkeramik von 1945 bis zur Gegenwart aus allen europäischen Ländern sein.*

Mettlach

Keramik-Museum Mettlach, Sammlungen Villeroy & Boch, Schloss Ziegelberg, D-66688 Mettlach. Tlf (06864) 8112 94. Lukket indtil primo april 2001 på grund af flytning.

Moskva

State Museum of Ceramics and Kuskova 18th Century Estate, Yunost Street 2, Moscow, Rusland 111402. Website: www.moscow-guide.ru.

München

galeri b15, Baaderstrasse 15, D-80469 München. Tlf 089-2021010.

New York

10.04.01-05.05.01 *Alev Ebüzziya Siesbye*. Separatudstilling. Garth Clark Gallery, 24 West 57th Street # 305, New York NY 10019. ceramics@IDT.NET.

Oxford

The Ashmolean Museum, Beaumont Street, Oxford OXI 2PH. Tlf (01865) 278028. Website: www.PotWeb.ashmol.ox.ac.uk.

One of the world's finest collections of medieval and later ceramics is to be found at the Ashmolean Museum.

Paris

Musée national de Céramique Sèvres, Place de la Manufacture, 92310 Sèvres. Tlf 01 41 14 04 20.

September 2001. *Hans Vangso*. Galeri Dm Sarver, Rue Vielle du Temple, 75003 Paris. Tlf 48 04 99 27.

oktober 2001. *Anne Fløche*. Galerie Ortilles-Fourcat, 40 rue Quincampoix, 75004 Paris. Tlf 01 - 42 72 11 97.

Reinbek

22.04.01-30.09.01 *Das Fest der Glasuren*. Katalog. Udstilling med bl.a. Berndt Friberg, Hans Hedberg, Anna Kjærsgaard, Nathalie Krebs, Bernhard Leach, Stig Lindberg, Valdemar Pedersen, Karl og Ursula Scheid, Eva Stæhr-Nielsen, Carl-Harry Stålhane, m.fl. Sammlung Dr. Hans Thiemann, Schloss-Reinbek, Schlossstrasse 5, D-21462 Reinbek. Tlf 040 727 3460.

Rotterdam

Museum Boijmans Van Beuningen, Museumspark 18-20, NL-3015 CX Rotterdam. Tlf 00 31 010 44 19 400. Website: www.boijmans.rotterdam.nl. [Museet er lukket indtil 07.04.01].

Selb-Plössberg

Deutsches Porzellan Museum, Abteilung III und IV, Europäisches Industrimuseum für Porzellan und Europäisches Museum für technische Keramik, Bahnhofstrasse 3, D-95100 Selb-Plössberg. Tlf 09287- 77125.

Sherborne

28.04.01-26.05.01 *International Fine Ceramics II*. Udstilling med deltagelse af bl.a. Lis Ehrenreich. Alpha House Gallery, South Street, Sherborne, Dorset DT9 3 LU. Tlf 01935-814944.

Sigtuna

12.05.01-19.08.01 *Nutida Dansk Keramik*. Katalog. [Udstilling med bl.a. Beate Andersen, Karen Bennicke, Anne Lise Bruun Pedersen, Lis Ehrenreich, Anne Fløche, Gutte Eriksen, Ulla Hansen, Gerd Hiort Petersen, Morten Løbner Espersen, Hans Munck Andersen, Malene Müllertz, Peder Rasmussen, Jane Reumert, Inger Rokkjær, Inge Trautner og Hans Vangso m.fl.].

Katalog. Sigtuna Museum, Stora Gatan 55, S-193
21 Sigtuna. Tlf 46 8 592 510 18.

Slesvig

Schleswig-Holsteinisches Landesmuseum,
Schloss Gottorf, D-24837 Schleswig. Tlf 046
21/813-0. [Permanent udstilling af keramik].

Staufen

Keramikmuseum Staufen, Zweigmuseum des
Badischen Landesmuseum Karlsruhe,
Wettelbrunner Strasse 3, D-79219 Staufen.
Tlf 0761/7 03 22 11.

Stockholm

blås&knåda, Hornsgatan 26, S-118 20 Stockholm. Tlf
08-6427767. Website: www.artnet.se/blas&knada.

Stoke-on-Trent

The Potteries Museum & Art Gallery og
Gladstone Working Pottery Museum. Website:
www.stoke.gov.uk/museums.

Tallinn

06.04.01-30.04.01 *Time for Tea* Catalogue.
Exhibition arranged by The British Council,
Tallinn. Tallinna Kunstihoone Galerii, Vabaduse
valjak 6. Tallinn. [Medio maj 2001 vil den kunne
ses i Rakvere]. Website: www.britishcouncil.ee.

01.06.01-15.07.01 *Fabula – Nordic-Baltic-
Ceramics*. Udstilling med bl.a. Marianne Steenholdt
Bork. Tarbekunstmuseum [Applied Art Museum],
Lai 17, EE-10133 Tallinn.

Tokyo

April/maj 2001 *10 European Artists*. Galleri
Yukufu, Tokyo og senere Nagya.

Vallauris

Musee Magnelli, Musee de la Ceramique, Place de
la Libération, 06220 Vallauris.
Tlf (33) 0 4 93 64 16 05.

16.06.01-19.11.01 *Picasso à Vallauris, liogravures*.
Musee Magnelli, Musee de la Ceramique.

07.07.01-01.10.01 *Designers à Vallauris: Roger
Tallon et Radi Designers*. Musee Magnelli, Musee
de la Ceramique.

Vilnius

20.03.01-31.03.01 *Time for Tea*. Catalogue.
Exhibition arranged by The British Council,
Vilnius. Vartai Gallery, Vilniaus 39/6. Website:
www.britishcouncil.lt. [Udstillingen flyttes herefter
til Tallinn].

*This exhibition, which includes over 80 teapots
made in Britain during 20th century, is both a
survey and a celebration of the potter's craft It
illustrates two distinct strands in the development
of pottery this century - studio and production
ware - and opens with studio pottery made in the
early decades of the century by Bernard Leach
and his followers. Leach was a modernist who
found inspiration in Japan, When he established
himself in St. Ives, in far south-western corner of
Britain, his work and teaching were to become
inspirational in turn to successive generations of
British potters There are few examples of potters
whose work does not betray some debt of Leach's
example, to his principles of honesty to materials,
visual and tactile sensuality, constant
experimentation and the belief that each and
every vessel is a source of enduring aesthetic
pleasure. At the same time as Leach was
demonstrating the virtues of hand-built pottery
and living rural life that seemed such a natural
part of its revival, industry was also searching for
ways to make well-designed wares that would
appeal to the middle and professional classes,
'those with taste but little money' as Susie Cooper,
doyenne of industrial potters was to put it.*

*Susie Cooper believed that well designed wares
were not incompatible with industrial processes
(and that artists should not disdain 'trade'), and
set about developing forms and patterns to prove
it, Encouraged by her commercial success,
innovative industrial pottery flourished for a
period in Britain both before and after the war.
Midwinter in the 1950s and more lately
Darrington and Moorland Potteries have all
pioneered successful ranges designed by
artist-potters.*

Sidste halvdel af 2001. Separatudstilling med
Agnete Brittasius. Vandrestilling i Litauen
arrangeret af Det Danske Kulturinstitut i Litauen.

Visby

13.05.01→? Samling Granberger. Gotlands
Kunstmuseum, Visby.

Weiden

Internationales Keramik-Museum Weiden.
Zweigmuseum der Neuen Sammlung München,
Luitpoldstrasse 25, D-92637 Weiden. Tlf 0961-3 20 30.
Website: www.die-neue-sammlung.de og for aktuelle
udstillinger www.weiden-oberpfalz.de.

Östergötland

05.05.01→? *Les Jarres*. Fransk keramik. Adelsnäs
Herrgård.

Bøger, kataloger og artikler om dansk keramik udkommet i år 2000

Scandinavian Ceramics and Glass – 1940s to 1980s by George Fischler & Barrett Gould. Schiffer Publishing, Atglen, USA. Distribution: Bushwood Books [6 Marksbury Avenue, Kew Gardens, Surrey TW9 4JF, England. Fax 00 44 20 83 92 98 76 og Email: bushwd@aol.com]. 2000. 160 s. ill. litt. ib. £ 39,95. [s 7-32 Ceramics -Denmark].

Scandinavian Art Pottery. Denmark & Sweden. By Robin Hecht. Schiffer Publishing, Atglen. Distribution: Bushwood Books [6 Marksbury Avenue, Kew Gardens, Surrey TW9 4JF, England. Fax 00 44 20 83 92 98 76 og Email: bushwd@aol.com]. 2000. 174 s. ill. litt. sign. og fabriksmærker. ib. £ 39,95. [Michael Andersen & Søn (Sigvard Bernadotte og Marianne Starck), Bing & Grøndahl (H.O. Busch Jensen, Lisa Engqvist, F. August Hallin, Henning Koppel, Nathalie Krebs, Lisbeth Munch-Petersen, Gunnar Nylund, Cathinka Olsen, Valdemar Pedersen, Ebbe Sadolin, Edith Sonne, Gertrud Vasegaard og A. Wolffsen), Dahl-Jensens Porcelænsfabrik, Eslau (Jens H. Quistgaard), L. Hjorth, Holmegaards Glasværk (Arne Bang), P. Ipsens Enke (Axel Salto), Den kongelige Porcelainsfabrik (Melike Abasiyanik, Kresten Bloch, Gerd Bøgelund, Carl Halier, Hans Henrik Hansen, Gerd Hiort Petersen, Jais Nielsen, Knud Kyhn, Ellen Malmer, Jørgen Mogensen, Patrick Nordström, Axel Salto, Eva Stæhr Nielsen, Nils Thorsson, Ivan Weiss og Bode Willumsen), Herm. A. Kähler (Nils Kähler og Jens Thirslund), Nymølle Keramiske Fabrik (Jacob E. Bang, Axel Brüel og Gunnar Nylund), OSA Keramik (Aase Feilberg Frederiksen), Palshus Stentøj (Annelise Linnemann-Schmidt og Per Linnemann-Schmidt), Saxbo (Nathalie Krebs samt J.J. Bregnø, Léon Galletto, Jais Nielsen, Henning Koppel, Erik Rahr, Edith Sonne og Eva Stæhr Nielsen) og Søholm samt Carl Halier, Hans Henrik Hansen, Richard Kjærgaard, Knud Kyhn, Grethe Lindblad, Finn Lynggaard, Jørgen Mogensen, Knut Paul, Christian Poulsen, Jens H. Quistgaard, Else Riise-Jørgensen, Lars Thirslund, Thomas Toft, Conny Walther og Bode Willumsen].

Weilbach. Dansk Kunstnerleksikon. 4. udg. Red. af Sys Hartmann m.fl.. Munksgaard, København 1994-2000. 9 bd. litt. registre. 4.950 kr.

Dansk Kvindebiografisk Leksikon. 1-4. Red. af Jytte Larsen m.fl. Rosinante, København 2000-2001. bd. 1 [Abel Cathrine-Lise Hannestad] og 4 (Alle Tidens Danske Kvinder). litt. 2.399 kr. [Bind 2 og 3 udkommer 2001].

[Tema: Dansk stentøj]. Af Bolette Bramsen. *stentøjets stjernestund*. Antik & Auktion. 4/2000, s 20-25. ill. [Jais Nielsen, Knud Kyhn, Patrick Nordström, Axel Salto og Bode Willumsen m.fl.]. *Den værdifulde interesse*. Antik & Auktion. 4/2000, s 26-27. ill. [Udstilling med Dronning Ingrid's samling af keramik af bl.a. Tove Anderberg, Jean René Gauguin, Valdemar Pedersen, Christian Poulsen, Axel Salto, Alev Siesbye, Edit Sonne og Nils Thorsson m.fl.].

Hvor klippen har lagt en stribe af gråt mellem himmel og hav. Et kunstnerdynasti på Bornholm. Af Ena Hvidberg. Greve Museum 2000. 56 s. ill. litt. [Hans Hjorth, L.Hjorth, Marie Hjorth, Ulla Hjorth, Julie Høm, Bo Kristiansen, Lisbeth Munch-Petersen, Ursula Munch-Petersen, Gertrud Vasegaard og Myre Vasegaard]. 45 kr.

Per Arnoldi • 100 krukker + 100 krukker • Maleri og Keramik / Per Arnoldi • 100 vases + 100 vases • Paintings and Ceramics. Banegaarden, Aabenraa; Toldkammeret, Helsingør; Øksnehallen, København og Kulturhuset, Skanderborg. 2000. [104 s]. ill. (s 2-3 af/by David Hamilton).

Natural Causes. Ceramic Review. 182/2000, s 30-31. ill. [Fra kataloget "Hans og Birgitte Börjeson". Fulby 1993 med artiklen "En keramisk historie/A ceramic story". Af/by Hans Börjeson].

Keramisk skattejagt i/på Vejen / Ceramic treasure hunt in Vejen af/by Teresa Nielsen. Dansk Kunsthåndværk. 1/2000, s 26-27. ill. [Hans og Birgitte Börjeson].

Vibeke Fischer. Espergærde [2000]. [32 s]. ill. (s 2-3 Flere skåle, skålen.../Bowls, the bowl... Af/by Mona Faye og s 5, 11-12, 18 og 25-26 Af Vibeke Fischer).

Figurkraft af Bolette Bramsen. [Interview med antikvitetshandler Jørgen L. Dalgaard om at samle på skulpturer af Jean René Gauguin]. Af Bolette Bramsen. Antik & Auktion. 3/2000, s 52-54. ill.

Michael Geertsen. København 2000. 66 s. ill. [s 6-7 Udvidelse af det keramiske rum/ Extension of Ceramic space. Af/by Thomas C. Thulstrup).

Jørgen Haugen Sørensen – jeg mener jeg ser. Af Per Hovdenakk. Kunstcentret Silkeborg Bad og Sophienholm. 2000. 120 s. ill. [dansk, engelsk og portugisisk tekst]. 225 kr.

På sporet af nye udtryk. [Tema: Dansk stentøj]. Af Bolette Bramsen. Antik & Auktion. 4/2000, s 28-29. ill. [Morten Løbner Espersen].

Beretningen om en ukendt berømt af Palle Andersen. Byhistorisk Samling og Arkiv i Højetaastrup. Årsskrift 2000, s 3-11. ill. sign. kilder og henvisninger. [Martin Mortensen].

Malene Møller Hansen Keramik. Rønde 2000. [16 s incl omslag]. ill. (s 4-5 Malene Møller Hansen. Af Jorunn Veiteberg). 20 kr.

“Faunen från Höganäs”. Patrick Nordström. Av Mailis Stensman. Antik & Auktion [svensk udgave]. 3/2000, s 68-71. ill. sign

Pippi Langstrømpe og meget, meget mere - den danske kunstner Ingrid Vang Nyman af Teresa Nielsen. Mark og Montre. Årbog for Ribe Amts museer. 36. årg. 2000, s 7-14. ill. note. litt. Summary. (Ingrid Vang Nyman).

Man har sine klare øjeblikke... En fortælling om Bjørn Nørgaard. Ved Torben Weirup. Møntergården, København 2000. 287 s. ill. litt. værkregister. personregister. 399 kr.

Johan Carl Christian Petersen 1874-1923. Arkitekt og Keramik, Professor 1918-23. Af Svend Møller. [Artikel]. I: De gamle mestre. Carl Petersen•Ivar Bentsen•Kaj Gottlob•Kaare Klint•Kay Fisker. Red. af Karen Zahle, Finn Monies og Jørgen Hegner Christiansen. Arkitektens Forlag, København 2000, s 42-47. ill. [Optryk af nekrolog i Dagbladet København 20. juni 1923]. 248 kr.

Ursula Reuter Christiansen. kast en brand. [Malerier, tegninger, film, keramik og installation, 1968-2000]. Red. af Lene Burkard, Ursula Reuter Christiansen og Karsten Ohrt. Kunsthallen Brandts Klædefabrik og Vejen Kunstmuseum, Odense og Vejen 2000. 160 s. ill. (s 6-7 Forord. Af Karsten Ohrt, Lene Burkard og Teresa Nielsen, s 106-115 “i begyndelsen var skulpturen, punktnedslag i Ursula Reuter Christiansen’s tredimensionelle produktion” af Teresa Nielsen og s 157 Oversigt over udvalgte værker af Ursula Reuter Christiansen 1968-2000 [Keramik]).

Inger Rokkjær Keramiske arbejder•Karin Birgitte Lund Tegning og grafik. Brænderigården, Viborg 2000. [25 blade i spiralryg]. ill. sign. (blad 1-12 om Inger Rokkjær, heraf blad 2 med tekst af William Hull]. 60 kr.

“Glasurstykker”. Bente Skjøttgaard. Galleri Nørby, København 2000. 56 s. ill. (s 1-3 og 13-15

af/by Bente Skjøttgaard samt s 5-11 og 17-23 Stentøjsfanfare/StonewareFanfare. Af/by William Gelius).

Udgangspunktet er en skov. Om en keramisk udsmykning af Lone Teglskov. Af Morten Nyhus. Hrymfaxe. 30. årg. 4/2000, s 14-15. ill. [Skejby Sygehus].

Den danske kunst fra en ung blond pige af Aase Holm. Antik & Auktion. 1/2000, s 46-49. ill. [Lin Utzon].

Jydepotteproduktionens udbredelse i Ribe Amt af Mette Guldberg. Fra Ribe Amt. Bd 28, nr. 2. 2000, s 297-304. ill. noter.

Guide til kunst i bornholmske museer af Lars Serena. Bornholms Kunstmuseums Forlag, Gudhjem 2000. 61 s. ill. 135 kr. [Daniel Andersen, Jørgen Haugen Sørensen, Hans Helving, Gerd Hiort Petersen, Erik Hjorth, Hans Hjorth, Marie Hjorth, Ulla Hjorth, Karin Høj Christensen, Julie Høm, Bo Kristiansen, Gertrud Kudielka, Ernst Køie, Grethe Lindblad, Lisbeth Munch-Petersen, Ursula Munch-Petersen, Hans Munck-Andersen, Henning Seidelin, Hanne Stange, Marianne Starck og Gertrud Vasegaard samt Michael Andersen & Søn, L. Hjorth og Søholm].

Dansk Porcelæn 1775-2000. Design i 225 år. Red. af Bodil Busk Laursen og Steen Nottelmann. Nyt Nordisk Forlag Arnold Busck, København 2000. 196 s. ill. litt. Register. (s 7-8 Forord. Af Bodil Busk Laursen, s 11-20 Dansk kunsthåndværk, kunst og design. Af David Revere McFadden, s 21-49 Det hvide guld. Af Mogens Bencard, s 50-72 Blåmalet porcelæn. Af Lauritz G. Dorenfeldt, s 73-91 Den kongelige Porcelainsfabrik i guldalderen, Af Ida Haugsted, s 92-114 Det internationale gennembrud. Af Steen Nottelmann, s 115-127 Københavnerstilens indflydelse på den kejserlige russiske porcelænsfabrik. Af Tamara Nossovitch, s 128-142 Japanisme i vesteuropæisk porcelæn 1870-1910. Af Kenji Kaneko, s 143-157 ‘Danish Modern’ 1950-1970. Af Jennifer Hawkins Opie, s 158-170 Tradition og fornyelse. Af Kerstin Wickman, s 171- Fremtidens stel. Af Bodil Busk Laursen, s 174 “Essen” – porcelænsstel til en ny generations ændrede spisevaner. Af Søren Ulrik Petersen, s 175-176 Fremtidens stel “O”. Af Steve McGugan, s 176-177 Fremtidsstellet – et stel til færdigretter. Af Bente Hansen, s 178 Rum-form-bevægelse-farve. Af Ivan Weiss, s 179-180 af Marianne Nielsen, s 180-181 af Martin Bodilsen Kaldahl, s 182-183

Spejdersæt eller taffel. Af Ursula Munch-Petersen, s 184-186 Tingene kommer ikke ingen steder fra. Af Ole Jensen og s 187-193 1775-2000. Et overblik). [Thorvald Bindesbøll, Kay Bojesen, Anne Marie Carl Nielsen, Adolphe Clément, Valdemar Engelhardt, Asger Fischer, Fanny Garde, Arje Griegst, F.A. Hallin, Svend Hammershøj, Bente Hansen, Effie Hegermann-Lindencrone, Gerhard Heilmann, Jacob Aal Heuch, Marianne Høst, Ole Jensen, Oluf Jensen, Martin Bodilsen Kaldahl, Henning Koppel, Nathalie Krebs, Arnold Krog, Pietro Krohn, C.F. Liisberg, Erik Magnussen, Arno Malinowski, Bodil Manz, Richard Manz, Steve McGugan, Grethe Meyer, Carl Mortensen, Ursula Munch-Petersen, Hans Munck Andersen, Marianne Nielsen, Patrick Nordström, Chr. Benjamin Olsen, Thorkild Olsen, Søren Ulrik Petersen, Ebbe Sadolin, Axel Salto, Edith Sonne, Alev Siesbye, Anna Smidth, Eva Stæhr-Nielsen, Anne Marie Trolle, Gertrud Vasegaard, Ivan Weiss og J.F. Willumsen samt Alumina, Bing & Grøndahl, Den kongelige Porcelainsfabrik og Saxbo]. 299 kr.

Royal Copenhagen Porcelain 1775-2000. 225 Years of Design. Edited by Bodil Busk Laursen and Steen Nottelmann. Nyt Nordisk Forlag Arnold Busck, København 2000. 196 s. ill. litt. Register. (s 7-8 Preface. By Bodil Busk Laursen, s 11-20 Danish Craft, Art, and Design: The Synergy of Modernism. By David Revere McFadden, s 21-49 White Gold. The introduction of Porcelain to Europe. By Mogens Bencard, s 50-72 Blue-painted porcelain. Danish porcelain with cobalt from Norway. By Lauritz G. Dorenfeldt, s 73-91 The Royal Copenhagen Porcelain Manufactory in the Golden Age. By Ida Haugsted, s 92-114 The International Breakthrough. The Royal Copenhagen Porcelain Manufactory and Bing & Grøndahl. By Steen Nottelmann, s 115-127 The influence of the Copenhagen style on The Imperial Porcelain Manufactory. By Tamara Nossovitch, s 128-142 Japonisme in West-European Porcelain 1870-1910. By Kenji Kaneko, s 143-157 'Danish Modern' 1950-1970. By Jennifer Hawkins Opie, s 158-170 Tradition and renewal. By Kerstin Wickman, s 171-173 The services of the future. By Bodil Busk Laursen, s 174 "Essen" – porcelain service for a new generation's changed eating habits. By Søren Ulrik Petersen, s 175-176 "O" – service of the future. By Steve McGugan, s 176-177 The service of the future – one for ready-cooked dishes. By Bente Hansen, s 178 Space-form-movement-colour. By Ivan Weiss, s 179-180 by Marianne Nielsen, s 180-181 by Martin Bodilsen Kaldahl, s 182-183 Camper's all-in-one set banqueting service. By Ursula Munch-Petersen, s 184-186 Things do not appear from nowhere. By Ole

Jensen og s 187-193 1775-2000 an overview). 299 kr.

Dansk Porcelæn 1775-2000. Design i 225 år. Royal Copenhagen Porcelain at The Danish Museum of Decorative Art. [Katalog· Catalogue]. Red. af Steen Nottelmann, Julie Skov og Bodil Busk Laursen. Kunstindustrimuseet, København 2000. 44. s. 10 kr.

Royal Copenhagen 1775-2000. Strømninger, stil og stel/Trends, Styles and Settings. [En parafrase over skiftende tiders borddækninger/A tableau of table settings through changing times]. [Katalog]. Royal Copenhagen, København 2000. 29 s. ill. [Fanny Garde, Arje Griegst, G.F. Hetsch, Martin Bodilsen Kaldahl, Henning Koppel, Arnold Krog, Grethe Meyer, Ursula Munch-Petersen og Thorkild Olsen]. [Dansk og engelsk tekst]. Gratis.

Alumina Fajance 1862-1969 af Leif Bering Mikkelsen. Antikvitetsserien. Sesam, København 2000. 189 s. ill. litt. mærker og signaturer. navneregister. [Beth Breyen, Richard Bøcher, Kari Christensen, Majorie Firsching, R. Frantz, Nilaus Fristrup, Johanne Gerber, Jeanne Grut, F.A. Hallin, Svend Hammershøi, Hans H. Hansen, Rasmus Harboe, Else Hasselriis, Johannes Hedegaard, Johanne Margrethe Heiberg, Grete Helland-Hansen (N), B. Helveg-Møller, Peter Herold, Oluf Jensen, Herluf Jensenius, Anni Jeppesen, Berte Jessen, Chr. Joachim, Marianne Johnson (S), Vilhelm Klein, Inge-Lise Koefoed, Arnold Krog, Knud Kyhn, Kai Lange, Henrik Larsen, Leif Lautrup-Larsen, B.G.F. Lindstrøm, Ellen Malmer, Olaf Mathiesen, Grethe Meyer, Doreen Middelboe, Peter Nicolai Møller, Herne Nielsen, Kai Nielsen, Thorkild Olsen, Michael Pedersen, Leif Rydeng, Philip Schou, Harald Slott-Møller, Magnus Stephensen, Nils Thorsson, Georg Thylstrup, Nicolai Tidemand, Anne Marie Trolle og Oscar Willerup m.fl.]. 249 kr.

Kongelig dansk 2. Blåmalt porselen fra Den kongelige Porcelainsfabrik 1820-1923. Av Lauritz G. Dorenfeldt. C. Huitfeldt Forlag, Oslo 2000. 160 s. ill. litt. noter. fabriksmærker. Personregister. Oversigt over blåmalere og blåmalersignaturer. Summary. Zusammenfassung. [Arnold Krog samt A. Clément, V. Engelhardt, Svend Hammershøi, S.B. Jacobsen, Oluf Jensen, C.F. Liisberg, C. Mortensen, Erik Nielsen, Ellinor Selchau, Anna Smidth og Georg Thylstrup m.fl.]. 336 kr.

102. [Værkstedet i baghuset på Vesterbrogade 102]. Gitte Jungersen•Lone Skov Madsen•Michael Geertsen•Lotta Hedin•Turi

Heisselberg Pedersen. Sjællands
Keramikmuseum, Roskilde 2000. 26 s. ill. (s 4
102. Af Turi Heisselberg Pedersen, s 5
Generationer. Af Jørgen Schou-Christensen, s 6-7
[Gitte Jungersen•Lone Skov Madsen•Lotta
Hedin•Turi Heisselberg Pedersen•Michael
Geertsen]. Af Jørgen Schou Christensen og s 18
Ung dansk keramik. Af Sjællands
Keramikmuseum].

Keramiske Veje 2000. [36 s]. ill. [dansk, engelsk
og japansk tekst]. (s 3 Keramiske Veje fra Japan
til Danmark/Ceramic Ways from Japan to
Denmark. Af/by Rasmus Nielsen, s 4
Forord/Preface. Af/by Nils Fagerholt, s 14
Filosofi/Philosophy. Af/by Ole Palsby, s 30-31
Richard Manz og omverdenen/Richard Manz and
the world. Af Kristian Jakobsen og s 32 Richard
Manz. Af/by Richard Manz samt s 16 af/by Beate
Andersen, s 18 af/by Bente Hansen, s 22-23 En
cylinder – den enkleste form, støbt i tyndt
gennemsigtigt porcelæn/A cylinder – the
simplest form, made of thin, transparent porcelain.
Af/by Bodil Manz, s 24 Om rumlighed/About
space. Af/by Malene Müllertz, s 26 af/by Jane
Reumert og s 28 af/by Lise Seisbøll). [Keramiske
Veje med 4 japanske gæster]. 60 kr.

Verdensrummet 2000. Fynske kunsthåndværkere
med gæster. [Rundetårn, København] 2000. 43 s.
ill. (s 5 og 7 Verdensrummet – Fynske
kunsthåndværkere i Rundetårn. Af Anne
Christiansen). [Keramikerne Merethe Bloch, Jac
Hansen, Ida Holm Mortensen, Søren Thygesen og
Peter Tybjerg].

3. *Danske Keramiktriennale*. Trapholt, Kolding
2000. 40 s. ill. (s 5 og 7 3. Danske
Keramiktriennale. Forord/The third Danish
Ceramics Triennial. Af/by Eva Bræmer-Jensen).
[Jeanette List Amstrup, Vibeke J. Buciek, Michael
Geertsen, Karen Kitani Harsbo, Signe Højmark,
Kirstine Kejser Jenbo, Gitte Jungersen, Ann Lilja,
Better Lübbert, Lone Skov Madsen, Vibeke
Fonnesberg Schmidt, Flemming Tvede Hansen,
Charlotte Vejlø].

Arches. Keramik i landskabet. Geografisk Have,
Kolding 2000. 24 s. incl omslag. ill. [Per
Ahlmann, Anne Black, Vibeke Buciek, Mikael
Geertsen, Helle Hove, Mark Lauberg, Ann Lilja,
Helle Nybo Rasmussen og Helle Vibeke
Steffensen]. 20 kr.

Keramik uden fortilfælde. Udstillingssted for Ny
Keramik, København 2000. 32 s. ill. [Rigmor Als
Jørgensen, Jeanette List Amstrup, Vibeke J.
Buciek, Morten Cramer, Michael Geertsen, Lotta
Hedin, Malene Helbak, Louise Hindsgavl, Nina

Hole, Helle Hove, Leif Hygild Andersen, Ole
Jensen, Gitte Jungersen, Marie Lassen, Niels H.
Lauesen, Ann Lilja, Ann Linnemann, Bodil Manz,
Malene Müllertz, Marianne Nielsen, Esther
Elisabeth Pedersen, Jesper Ranum, Bente
Skjøttgaard, Lone Skov Madsen, Annette Sloth,
Snorre Stephensen, Søren Thygesen, Lene Vad
Jensen og Mette Marie Ørsted]. 10 kr.

Dansk Form. Design vom Nachbarn. Design für
Kinder und ihre Eltern. [Katalog til to udstillinger
i Hamborg]. crafts dk, København 2000. 96 s i
spiralryg. ill. (s 5 Vorwort. Von Kathrine
Winkelhorn, s 6-9 Design vom dänischen
Nachbarn. Von Nils Jockel og s 11-13 OCTO von
Bodil Busk Laursen). [Inger Louise Bach, Karen
Bennicke, Bente Hansen, Dorte Hybel, Ole
Jensen, Ann Linnemann, Flemming Tvede
Hansen, Lene Vad Jensen og Charlotte Vejlø]. 5
DM.

Blue - 10 Scandinavian experts. Ed. by Lise
Seisbøll. Keramikmuseet Grimmerhus, Middelfart
2000. 47 s. ill. (s 6-9 Forord/ Foreword. Af/by
Lise Seisbøll, s 10-18 Fins det en nordisk
kunst?/Does a Nordic art exist? Af/by Jorunn
Veiteberg, s 19-20 Koncept/ Concept. Af/by Lise
Seisbøll og s 21-41 Blue - 10 Scandinavian
experts). [dansk, norsk og engelsk tekst]. [Bente
Hansen].

Air Born 2000. Designskolen Kolding. [Afgang]
2000. upag. ill. [Pernille Bach Petersen, Jesper
Clausen, Gurli Elbækgaard Kristensen, Bente
Elisabeth Hansen, Martin Nybo Jensen, Karen
Nybro Mogensen, Mette Nykjær, Anna Nyreen,
Alvin Otto, Christina Lucia Wraber og Camilla
With Aasager].

*afg. afgang 2000•glas & keramikskolen på
bornholm*. Svaneke 2000. 64 s i spiralryg. ill.
dansk og engelsk tekst. (s 2 af Elsebeth Gerner
Nielsen, s 4 "afgang". Af Lars Kærulf Møller og s
6 af Jens Lau Petersen). 40 kr. [Per Andresen,
Claus Domine Hansen, Anne Mette Hjortshøj,
Rici Maria Jensen, Ekaterina Gordeeva, Signe
Lassen, Marie Wiktor Möller, Ann-Charlotte
Ohlsson, Anders Ruhwald, Ina Sander Nielsen,
Charlotte Thorup og Marte Aasekjær].

Ten Thousand Years of Pottery. By Emmanuel
Cooper. 4th ed. British Museum Press, 46
Bloomsbery Street, London WC1B 3QQ,
England. 352 s. ill. litt. index. ib. 30 £. [Beate
Andersen, Thorvald Bindsbøll, Heidi Birck,
Aage Birck, Paul Gauguin, Nathalie Krebs, Ann
Linnemann, Bodil Manz, Lisbeth Munch Petersen,
Malene Müllertz, Peder Rasmussen (f 1948), Jane

Reumert, Axel Salto, Alev Siesbye, Gertrud Vasegaard, Myre Vasegaard, J.F. Willumsen og Gunhild Aaberg samt Bing & Grøndahl, Herman A. Kähler, P. Ipsens Enke og Saxbo].

Color and Fire – Defining Moments in Studio Ceramics, 1950-2000. By Jo Lauria with contributions by Gretchen Adkins, Garth Clark, Rebecca Niederlander, Susan Peterson and Peter Selz. LACMA [Los Angeles County Museum of Art, 5905 Wilshire Boulevard, Los Angeles, California 90036] in association with Rizzoli International Publications, [300 Park Avenue South, New York, NY 10010, U.S.A.] 2000. 252 s. ill. litt. index. 24 £. [Bodil Manz og Alev Siesbye].

Women and ceramics. Gendered vessels. By Moira Vincentelli. Studies in Design and Material Culture. Manchester University Press [Trade Department, Oxford Road, Manchester M13 9NR, England. Fax +44 (0) 161 274 3346. Email: MUP@man.ac.uk]. 2000. 273. s. ill. litt. noter. index. hf 19,99 £ og ib. 50 £. [Jutland pottery of Denmark samt Nathalie Krebs og Eva Stæhr-Nielsen, Saxbo].

300 Years of Industrial Design. Function•Form•Technique 1700-2000. By Adrian Heath, Ditte Heath and Aage Lund Jensen. Watson-Guptill Publications, New York 2000. 272 s. ill. litt. index. glossary. (s 169-215 Part IV: Ceramic Products). [Grethe Meyer (Den kongelige Porcelainsfabrik), Snorre Stephensen samt Alumina og Porcelainsfabriken Norden].

Köpfe und andere zeitgenössische figürlichen Arbeiten in Ton von Hans Thiemann. Sammlung Thiemann, Schloss Reinbek, Schlossstrasse 5, D-21465 Reinbek. 2000. 82 s. ill. (s 4 Vorwort. Von Klaus Plöger ud Detlef Palm og s 5 Köpfe. Von Hans Thiemann og s 6-10 Köpfe und andere figürliche zeitgenössische Arbeiten in Ton. Von Birgit Sander). [Heidi Guthmann Birck, Mette Høm, Dorthe Møller, Arne Ranslet, Lene Regius og Bjørn Wiinblad].

contemporary ceramics. By Susan Peterson. Laurence King Publishing, 71 Great Russell Street, London WC1B 3BN, England. Website: www.laurence-king.com. 2000. 176 s. ill. ib. 25 £. [Nina Hole og Bodil Manz].

anden litteratur udkommet år 2000

Britisk Keramik/British Ceramics.2000.dk. Edited by Lise Seisbøll. Tekster af Tanya Harrod, Martin Bodilsen Kaldahl & Lise Seisbøll. Forlaget Rhodos i samarbejde med Keramikmuseet

Grimmerhus, København og Middelfart 2000. 148 s. ill. noter. 98 kr.

Meissen – porcelæn gennem tre århundreder. Thaning & Appel og Museet på Koldinghus. 2000. 56 s. ill. litt. ib. 59 kr. [Kataloget er skrevet af Hans Sonntag, der er direktør for Meissen-fabrikens museum samt med forord af Birgit Jenvold, der er museumsinspektør på Koldinghus].

Udgivelse 2001

Status før/Status nu. Katalog til udstillinger på Keramikmuseet Grimmerhus og i Galleri Nørby, København og Middelfart 2001. 52 s [Status før] og [12 s Status nu]. ill. litt. (s 3-9 Poetiske konstruktioner. Karen Bennicke i retrospektiv. Interview med Karen Bennicke ved Jorunn Veiteberg). [vendebog].

bøger på vej

Kähler og Keramikken. Af Animi og Ane Maria Holst Schmidt. Rhodos, København. Udkommer april 2001. 500 s. ill. ib. 500 kr.

20th Century British Ceramic Designers. By Andrew Casey. Antique Collectors' Club [5 Church Street, Woodbridge, Suffolk IP12 1DS, United Kingdom. Email: sales@antique-acc.com og Website: www.antique-acc.com]. Udkommer februar 2001. 300 s. ill. litt. 35 £.

The Human Form In Clay. By Jane Waller. Crowood Press, Ramsbury [Marlborough, Wiltshire SN8 2HR, United Kingdom. Email: enquiries@crowood.com og Website: www.crowood.com]. Udkommer 2001. To danske keramikere har fundet vej til denne udgivelse og det er Tove Anderberg og Heidi Guthmann Birck. Jane Waller har i 1998 udgivet *Colour in Clay*, som blev anmeldt i *keramiske noter 11/00*.

bog om fransk kunstnerkeramik

L'Ecole de Carriès. 1888-1940. Art céramique de Saint-Amand-en-Puysaye. Par Marc Ducret et Patricia Monjaret. L'Amateur [27 Rue Ginoux, 75015 Paris. Frankrig]. 208 s. ill. 450 FF.

Porslinsmärken på svensk bogudsalg

Den svenske *Porslinsmärken* af S.E. Vingedal er med på det svenske bogudsalg – bokrea 2001. Prisen er 165 DKK og den fås hos Bog & Reol, St. Kongensgade 59, 1264 København K. Tlf 33 93 47 27.

Signe Persson-Melin – på svensk bogudsalg

Bogen *Signe Persson-Melin - Keramiker och formgivare* af Kerstin Wickman er også med på det svenske bogudsalg og fås til 180 DKK hos Bog & Reol mod den oprindelige pris på 385 SEK.

gydepotter & ildgrave

Bogen *gydepotter & ildgrave* af Finn Lynggaard, som Clausens Forlag udgav i 1972 og som er på 136 s. fås til en pris af 125 kr (+ forsendelse) hos Museet for Varde By og Omegn, Lundevej 4, 6800 Varde. Tlf. 75 22 08 77. Email: vam@vardemuseum.dk

køb af nye engelske, tyske og franske bøger

Hvorledes fremskaffer man engelsksprogede bøger billigst muligt? Ja, man kan selvfølgelig gå til nærmeste boghandler og bestille bøgerne, men her kommer man til at betale en urimelig høj overkurs. En anden mulighed er at bestille bøgerne direkte fra forlagene, hvor man normalt kommer til at betale den vejledende udsalgspris, hvilket også er tilfældet ved en række titler fra internetboghandelen Amazon, men oftest sparer man her 20 % af den normale bogladepris i England, så jeg skal derfor anbefale www.amazon.co.uk. Porto udgør £ 4 og besparelsen vil være større jo flere bøger man bestiller. Betalingen sker med Visa eller andet betalingskort. Hvis man på www.amazon.co.uk søger under ”ceramics” samt fx 1999 eller 2000, så vil man finde ud af at der hvert af de pågældende år er udkommet omkring 200 titler om keramik, så www.amazon.co.uk er tillige en god søgebase, såfremt man ønsker at finde frem til litteratur om en enkelt keramiker, værksted eller fabrik samt bøger af teknisk karakter.

Amazon kan også klare tyske og franske bøger fra henholdsvis www.amazon.de og www.amazon.fr, som ikke giver rabat, men formentlig under alle omstændigheder være billigere og hurtigere end ved bestilling gennem en dansk boghandler.

køb af antikvariske bøger

De nordiske antikvarier findes på www.antikvariat.net, som er meget brugervenlig, mens de tyske findes på www.zvab.com, som absolut kan anbefales. For den engelsksprogede verden har jeg ikke fundet nogen bedre end www.BookFinder.com.

Et antikvariat med speciale i keramisk litteratur er Nancy Antiques and Books, hvis adresse er www.bookmallventura.com/ceramics.html.

nyttige websites

Udstillinger mv:

Website: www.ceramics.de/adresmus.htm

[Adresser på en hel del museer i Europa, der indeholder samlinger med keramik]

Website: www.craftscouncil.org.uk

Website: www.artspace.uk.com/ceramics/ [The Ceramic Collection and Archive – University of Wales Aberystwyth]

Website: www.studiopottery.co.uk

Website: www.studiopottery.com

Website: www.come.to/ceramique [Belgien]

Website: www.ceramicarte.pt/index.html [Portugal]

Tidsskrifter:

Website: www.ceramic-review.co.uk [Ceramic Review]

Website: www.ceramic-society.co.uk [Ceramic in Society]

Website: www.ceramicart.com.au [Ceramic Art and Perception]

Website: www.ceramicsmonthly.org [Ceramics Monthly – USA]

Website: www.studiopotter.org [Studio Potter –USA]

Website: www.ceramics.de/impressu.htm [Neue Keramik]

Website: www.keramikmagazin.de [Keramik Magazin]

Website: www.adhikara.com/revue.htm [la revue de la céramique et du verre]

Website: www.kunsthåndverk.no. [Kunsthåndverk].

Anmeldelserne i dette nummer af keramiske noter fokuserer hovedsagelig på litteratur om keramik i Storbritannien samt oversigts- og inspirationsværker, hvor danske keramikere er repræsenteret. Hertil kommer så en mindre afdeling om svensk keramik.

Gunnar Jakobsen

Weilbach. Dansk Kunstnerleksikon. 4. udg. Red. af Sys Hartmann m.fl. Munksgaard, København 1994-2000. 9 bd. litt. registre. 4.950 kr. [komplet].

Jeg har med stor interesse fulgt udgivelsen af Weilbach og skal ikke lægge skjul på, at jeg finder, at det er godt, at vi nu langt om længe har fået en ny opdateret udgave af dette værk. Forfatterne har lagt et stort arbejde i projektet og leveret mange gode nyskrevne biografier.

Weilbach lider dog – set med brugerøjne – af nogle væsentlige mangler. Manglerne er affødt af de meget firkantede optagelseskriterier, som man har overtaget fra de tidligere udgaver, hvor kun kunstnere og arkitekter kom med, men ikke designere og kunsthåndværkere, som vel i dag tillægges lige så stor betydning. [Møbel]arkitekter som Finn Juhl og Kaare Klint er med, men ikke de mindst ligeså betydelige møbelarkitekter Poul Kjærholm og Hans J. Wegner, som dog heldigvis er at finde i Dansk Biografisk Leksikon (1979-1984).

En tilsvarende problematik gælder som nævnt mange kunsthåndværkere, herunder keramikere, der som *hovedregel* kun er medtaget, såfremt de har udført udsmykningsopgaver, hvilket heldigvis gælder rimelig mange.

For nu – i tråd med efterfølgende biografiske leksikon – at se bort fra de mandlige keramikere, så kan det oplyses at følgende kvindelige keramikere optaget i Weilbach:

Merete Agergaard, Tove Anderberg, Heike Arndt, Karen Bennicke, Birgitte Börjeson, Kirsten Christensen, Betty Engholm, Lisa Engqvist, Gutte Eriksen, Kirsten Ernst, Else Fischer-Hansen, Annette From, Fanny Garde, Tora Garde, Jeanne Grut, Heidi Guthmann Birck, Bente Hansen, Effie Hegermann-Lindencrone, Gerd Hiort Petersen, Nina Hole, Ida Holm Mortensen, Lise Honoré, Karin Hougaard, Julie Høm, Trude Barner Jespersen, Agnethe Jørgensen, Inge-Lise Koefoed, Therese Lucheschitz Jensen, Bodil Manz, Marianne May, Gudrun Meedom Bæch, Lisbeth Munch-Petersen, Ursula Munch-Petersen, Lone Munkgaard, Malene Müllertz, Karen Park, Tulla Blomberg Ranslet, Lene

Regius, Jane Reumert, Alev Siesbye, Grethe Sommer, Eva Sørensen, Sys Thomsen, Lizzie Thyssen, Rie Toft, Birthe Troest, Susanne Ussing, Lin Utzon, Gertrud Vasegaard, Kirsten Weeke og Birte Weggerby.

Når nu så mange alligevel er kommet med, hvorfor har man så ikke taget skridtet fuldt ud og medtaget de få øvrige væsentlige keramikere, som også burde have været med, hvorved man uden at have øget omfanget af værket nævneværdigt, ville have fået det mere afrundet og dermed ikke sat sig mellem to stole, hvorved det kommer til at virke lidt tilfældigt uanset de forudsætninger, der er sat op for optagelse i Weilbach.

Litteraturhenvisningerne omfatter udover monografier og tidsskriftartikler også avisartikler, men kun i mindre omfang udstillingskataloger. Litteraturhenvisningerne er ikke udtømmende og det hænder, at væsentlige titler mangler.

Tiden er måske inde til at overveje en ny udgave af det for længst udsolgte og nu ret efterspurgt "Dansk Kunsthåndværker Leksikon", som forlaget Rhodos udgav i 1979, så kunsthåndværkere og designere igen kan få et opdateret og omfattende biografisk leksikon. I en ny udgave bør dog også medtages kunsthåndværkere og designere, der havde deres virke før 1925.

Dansk Kvindebiografisk Leksikon. Red. af Jytte Larsen m.fl. Rosinante, København 2000-. bd. 1 [af 4]. 616 s. litt. 2.399 kr. [komplet].

Hovedredaktøren Jytte Larsen fastslår i forordet, at

DKL [Dansk Kvindebiografisk Leksikon] er et nationalbiografisk værk og kan betragtes som en udbygning eller delrevision af Dbl [Dansk Bibliografisk Leksikon], hvis sidste udgave blev udarbejdet i årene 1975-84, netop for tidligt til at indskrive den omfattende nytolkning af kvinders bidrag til den samfundsmæssige udvikling, som kvindeforskningen begyndte at lægge frem i denne periode. Redaktionen har fulgt de standarder og normer, den danske nationalbibliografi har udviklet siden sin grundlæggelse i slutningen af 1800-tallet, med justeringer for Dbls traditionelle mandscentrerede synsvinkel. Det har således forekommet relevant blandt de indledende genealogiske data, det såkaldte hoved, at medtage børn, da de har været en bestemmende faktor i kvinders liv. Desuden er betydningsfulde bofællesskaber oplyst på linie med ægteskaber. Herved synliggøres kvindehistorisk signifikante samlivsformer som den sociale kvindefamilie, der spillede en væsentlig rolle for ugifte kvinder i årtierne omkring 1900, og det papirløse forhold i slutningen af 1900-tallet.

Optagelse er i øvrigt betinget af en væsentlig indsats af betydning for udviklingen af det danske samfund. Men som følge af, at kvinder først sent og efter hårde kampe fik adgang til det offentlige liv, er der lagt særlig stor vægt på pionererne, der som de første banede vejen for kvindeligt medborgerskab. Det er vanskeligt og ofte forbundet med et skøn at udvælge de personer, der skal biografieres.

Kun få keramikere er med i første bind af "Dansk Kvindebiografisk Leksikon", som går fra Abel Cathrine til Lise Hannestad. Af egentlige keramikere finder man kun Lisa Engqvist og Gutte Eriksen. Hertil kommer så Lene Adler Petersen og Fanny Garde. Derimod vrimler det med sportskvinder og skuespillerinder samt aktivister inden for "kvindebevægelsen".

Lilli Lehmann har biograferet Lisa Engqvist og Fanny Garde, mens Michelle Garnier har biograferet Gutte Eriksen. Ursula Fugmann er åbenbart den eneste, der kan skrive om Lene Adler Petersen, idet hun nu har leveret biografier af Lene Adler Petersen til såvel Weilbach, Den Store Danske Encyklopædi som Dansk Kvindebiografisk Leksikon. Alle udmærkede og indsigtfulde biografier.

Det er med bind 1 og 4 i hånden rimelig forudsigeligt hvilke keramikere samt kunstnere og designere, der har beskæftiget sig med keramik, som vil være at finde i de følgende to bind. Effie Hegermann-Lindenchrone, Suzette Skovgaard Holten, Nathalie Krebs, prinsesse Marie, Grethe Meyer, Lisbeth Munch-Petersen, Ursula Reuter Christiansen, Alev Siesbye, Edith Sonne Bruun, Eva Stæhr-Nielsen, Gertrud Vasegaard og Edith Willumsen.

Litteraturhenvisningerne omfatter udover monografier og tidsskriftartikler også avisartikler, men der er højst 5 henvisninger per biografi, hvad der må siges at være en stor mangel ved leksikonet, således kun 3 for hver af de biograferede keramikere.

Dansk Kvindebiografisk Leksikon er som anført i forordet tænkt som et supplement til Dansk Biografisk Leksikon, hvor kun 5 % af de biograferede er kvinder, men jeg vil dog mene, at kun et fåtal af de kvinder, der er medtaget i Dansk Kvindebiografisk Leksikon og som ikke allerede er optaget i Dansk Biografisk Leksikon, vil komme med i en ny udgave af Dansk Biografisk Leksikon. Dermed ikke være sagt, at det ikke vil være et nyttigt [kulturhistorisk] opslagsværk. For selvfølgelig vil det være det, selv om det minder lidt om Kraks Blå Bog, hvor mange bliver optaget, uden at de nødvendigvis senere bliver optaget i Dansk Biografisk Leksikon. For hvilken interesse har Anja Andersen, Eva Fjellerup, Connie Hansen, Mette Jacobsen, Lene Køppen, Susanne Nielsson og Else Trangbæk om få år? Tilføjes bør måske, at ingen af dem er optaget i Kraks Blå Bog!

Bind 4 af Dansk Kvindebiografisk Leksikon, der også er udkommet, bærer titlen *Alle Tiders Danske Kvinder* og er et tekstbind med tværgående oversigtsartikler samt uddybende punktnedslag i historierne om de første og de største danske kvinder! Således er sportsnavnene ovenfor hentet fra en oversigt over idrætskvinder i dette bind. En anden oversigt omfatter kvinder med tilknytning til rødstrømpebevægelsen og den tidlige kvindeforskning, som også er rigt repræsenteret i Dansk Kvindebiografisk leksikon.

Ten Thousand Years of Pottery. By Emmanuel Cooper. Fourth Edition. British Museum Press [46 Bloomsbery Street, London WC1B 3QQ, England]. 2000. 352 s. ill. litt. index. ib. 30 £.

Ten Thousand Years of Pottery er en ny revideret 4. udgave af "A History of World Pottery", som udkom første gang i 1972 og må som sådan siges at være en stor succes.

Ten Thousand Years of Pottery er et af de meget få værker, der giver en omfattende og grundig beskrivelse af keramikens samlede historie. Den er selvfølgelig ikke udtømmende, men dog repræsentativ med hensyn til keramikens udviklingshistorie.

På bogens 352 sider kommer forfatteren jordkloden rundt og beskriver højdepunkterne inden for de forskellige kulturer med mange fine illustrative fotos hovedsagelig i farve af såvel keramikken som dens skabere.

Bogen er på positiv vis præget af forfatterens baggrund i keramikken, hvilket bidrager til at give bogen en ekstra dimension.

Under Scandinavia i afsnittet "The Arts and Crafts Movement" behandles Kähler og P. Ipsens Enke samt Thorvald Bingesbøll, hvoraf det om sidstnævnte fremgår, at hans "designs" blev produceret af Johan Wallmann i Utterslev og andre fabrikker i københavnsområdet [Kjøbenhavns Lervarefabrik] uden at nævne, at han også samarbejdede med Herm. A. Kähler om sin keramik. Kähler bliver i øvrigt i teksten skrevet med dansk æ!

I billedteksten til to græske vaser anføres P. Ipsens Enke, Kongelig Hof Terracotta factory [Kgl. Hof-Terracotta-Fabrik] bliver i teksten til "Kongelig Hof Terracotta, the factory of P. Ipsens Enke", hvilket nok må tilskrives mangelen på kendskab til det danske sprog.

Eksempler på moderne dansk keramik vises med arbejder af Aage Birck, Bodil Manz, Malene Müllertz og Alev Siesbye, mens der nævnes en hel

række andre som Beate Andersen, Heidi Guthmann Birck, Ann Linnemann, Malene Müllertz, Jane Reumert, Gertrud Vasegaard, Myre Vasegaard og Gunhild Aaberg.

Af andre væsentlige keramiske titler fra British Museum må nævnes *Pottery in the Making – World Ceramic Traditions*, og som en parallel til *Ten Thousand Years of Pottery* er der på glassets område *Five Thousand Years of Glass*.

Women and ceramics. Gendered vessels. By Moira Vincentelli. Studies in Design and Material Culture. Manchester University Press [Trade Department, Oxford Road, Manchester M13 9NR, England. Fax +44 (0) 161 274 3346. Email: MUP@man.ac.uk]. 2000. 273. s. ill. litt. noter. index. hf. 19,99 £ og ib. 50 £.

Moira Vincentelli beskæftiger sig i denne bog indgående med kønnets rolle i forbindelse med keramik. Et spændende tema som man kan have mange meninger om. Forfatterens teser søges dokumenteret gennem utallige eksempler fra hele verden. Skulle man være interesseret i at fordybe sig nærmere i et emne, så er eksemplerne veldokumenterede gennem litteraturhenvisninger og fyldige noter.

Af teksten på bagsiden af bindet fremgår bl.a. at:

Since the earliest times women have made pottery and clay sculptures; they have cooked, carried water, stored and served food in pottery. They have used ceramics in domestic rituals and decorative display. From humble cooking pot to postmodern vessel, women have had a special relationship with fired clay.

In her wide-ranging discussion of this subject, Moira Vincentelli examines some of the great female ceramic traditions such as Pueblo pottery and considers the notable success women have had over the last century from Susie Cooper and Eva Zeisel in design to individual ceramic artists such as Lucie Rie and Magdalene Odundo. She also shows how women have left their mark in the field of ceramics as writers, teachers, business women, gallery owners and collectors from Madame de Pompadour to the collectors of blue and white china and lustre jugs of Welsh dresser display.

Overskrifterne på bogens enkelte kapitler er følgende:
1. Introduction 2. Ancient times 3. Gender, technology and technique 4. Into the spotlight: female tradition and individuality 5. The decorative woman 6. Women, collecting and display 7. Working together 8. Supporting roles: women as patrons, promoters, writers and teachers 9. Running the business 10. Gender, identity and studio ceramics 11. Conclusion - the gendered vessel.

I kapitlet "The decorative woman" beskæftiger forfatteren sig bl.a. med kvinders arbejde som malerinder ved de engelske porcelænsfabrikker og skriver således:

In the mid-nineteenth century the increasing number of middle-class women whose genteel upbringing essentially prepared them for marriage, excluded them from the public world of work, but left them with considerable leisure which had to be filled with social activities or polite pursuits such as reading, writing letters, sewing, embroidery, music or watercolour painting. All these activities had to be kept at an amateur level. Selling work would have immediately suggested the need for money which might have undermined the status of the keeper of the household whether father or husband. On the other hand there were women who needed to earn money, either spinsters, widows or women with husbands who were unable to earn a living through ill health. Opportunities for middle-class female were very limited and a post as a governess was the main option. Art production in its various forms could offer women a respectable or genteel source of income.

Interessant ville det være at få klarlagt, om et tilsvarende kønsrollemønster har gjort sig gældende ved Den kongelige Porcelainsfabrik samt Bing & Grøndahl. Et fingerpeg får man, når man ser på kataloget over "Blåmalere og blåmalermerker" i "Kongelig dansk 2 – Blåmalt porselen fra Den kongelige Porcelainsfabrik 1820-1923" af Lauritz G. Dorenfeldt [C. Huitfeldt, Oslo 2000]. I kataloget er flertallet kvinder, hvoraf nogle er anført som "Frue" mens de fleste er anført som "Frk". Kun få hævdede sig over deres status som blåmalere og senere overgik som malere af "kurant kunst", mens meget få overgik til "signeret kunst", som Marianne Høst (1865-1943), Johanne Oppermann (1860-1939) og Anna Smidth (1861-1951). Der vil formentlig ikke være tvivl om, at en dyberegående undersøgelse vil vise, at beskæftigelsen som blåmaler til en vis grad har været bestemt af det herskende kønsrollemønster samt sociale forhold, hvilket i høj grad vil være i overensstemmelse med Moira Vincentellis analyse af engelske forhold.

Fra Danmark er medtaget to eksempler, hvor jyddepotteproduktionen (Jutland pottery of Denmark) behandles i kapitlet "Working together", mens Nathalie Krebs og Saxbo behandles i kapitlerne "Women and ceramics", "Running the business" og "Gender, identity and studio ceramics".

Teknikken er, at forfatteren søger at uddrage det kvindelige element af kilderne, som for "Jutland Pottery of Denmark" er:

- Jens Østergaard: Nogle Erindringer om Jydepotteindustrien i Gammelstrup. Fra Viborg Amt 1936.
- Finn Lynggaard: Jydepotter & ildgrave. Clausens Forlag, København 1972.

Derudover har forfatteren også anvendt:

- Axel Steensberg: Primitive Black Pottery In Jutland. Folk-Liv. Acta Ethnologica et Folklorica Europaea. Tom. III. 2-3/1939.

Det sidste skud på stammen omkring fremstillingen af jydepotter som er Mette Guldbergs "Jydepotter fra Varde-egnen - Produktion og handel ca. 1650-1850". [Landbohistorisk Selskab 1999] har forfatteren ikke haft kendskab til.

Slår man op i indekset under Jutland Pottery, mangler der to henvisninger, idet emnet er behandlet i alt tre steder i bogen.

Omtalen af Saxbo er med en lidt varierende tekst, som indholdsmæssigt i det store hele er en gentagelse, dog er der en enkelt uoverensstemmelse mellem de anførte oplysninger, idet der et sted står, at Nathalie Krebs arbejdede sammen med Eva Stæhr-Nielsen fra 1930 og frem til 1968, hvilket dog er korrekt anført andetsteds, idet samarbejdet med Eva Stæhr-Nielsen startede 1. juni 1932, hvor den unge Eva Wilhjelm (senere gift Stæhr-Nielsen) stillede som volontør på Saxbo, hvilket bl.a. fremgår af Viggo Sten Møllers udmærkede lille bog "Saxbo Stentøj" fra 1961.

Jeg synes, at det er lidt af en fordrejning – bevidst eller ubevidst – at det ikke nævnes, at Nathalie Krebs rent faktisk startede sin selvstændige keramiske løbebane sammen med Gunnar Nylund, som hun kendte fra Bing & Grøndahl, hvor hun var ansat som kemiingeniør fra 1919 og han som keramisk formgiver fra 1925. Med Viggo Sten Møllers ord: *Saa i 1929 efter indgaaende drøftelser med Gunnar Nylund, tog de begge mod til sig og startede egen virksomhed: Nylund & Krebs.*

Af afsnittet om Gunnar Nylund i "Saxbo Stentøj" fremgår, at han var af stor betydning for Saxbos start, selv om han allerede efteråret 1930 udtrådte af virksomheden, men det passer måske bedre ind i forfatterens koncept at udelade Gunnar Nylund. Jeg synes ikke, at Moira Vincentelli her fortæller hele sandheden.

Bogen giver i hvert fald stof til eftertanke uanset om man er enig eller ej i forfatterens argumentation og synspunkter. Lad mig slutte anmeldelsen med at give forfatteren det sidste ord med et par citater fra bogens konklusion:

In this book I have argued that women have a special relationship with ceramics for better or for worse.

The near universal relationship of women with domestic activities such as cooking, serving food, water collection and interior house decoration mean that women often handle, choose and use ceramics objects, more than their men. In many parts of the world women have the added

connection of being the producers of ceramic objects. As makers and as users women have been able to deploy this special relationship with ceramics for their own ends. Ceramics may sometimes have been a site of oppression, but more often they have been a site of power and of pleasure in an unequal world.

En anden udgivelse om keramik fra Manchester University Press er *Eighteenth Century Ceramics – Products for a civilised Society* af Sarah Richards, der udkom i 1999 og som fås indb. til £ 45 og hft. til £ 15,99.

50er Jahre Keramik. Der Alltag der Moderne. Von Horst Makus. Arnoldsche Art Publishers [Liststrasse 9, D-70180 Stuttgart, Tyskland. Website: www.arnoldsche.com]. 1998. 195 s. ill. litt. mærker. navnerregister. ib. 78 DM.

"50er Jahre Keramik – Der Alltag der Moderne" zentriert sich auf die durch pejorativ gemeinte Bezeichnung "Industrie-Keramik" häufig bereits a priori abgewehrte deutsche Keramik des Zeitraums zwischen 1950 und 1965. Vorgestellt werden über dreihundert Objekte aus dem westlichen und östlichen Teil Deutschlands in allen keramischen Werkstoffen, von der Irdenware bis zum Porzellan, die grundsätzlich zur Herstellung in kleineren oder grösseren Serien konzipiert waren, aber durchaus auch Unikate bleiben konnten, entweder traditionell kunsthandwerklich, manufakturmäßig oder unter Verwendung moderner Fertigungstechnologien erzeugt wurden, über Messen, Ausstellungen und die Fachpresse allgemein zugänglich vorgestellt wurden und über die Wege der normalen Warendistribution, also den Fachhandel, Einkaufsverbände, Waren- und Versandhäuser, an einen prinzipiell nicht eingegrenzten Abnehmerkreis gelangten.

Modigt er det at kaste sig over et sådant tema – fabriksfremstillet tysk keramik fra 50'erne – som længe har været noget ringeagtet, da den ikke helt harmonerer med nutidens smag og ind imellem tangerer "kitsch", men som nu i visse kredse er ved at blive moderne igen. En del af denne keramik eller lignende fandt også vej til mange danske hjem.

Bogen er – trods temaet – alligevel ret så spændende, idet den fabriksfremstillede keramik fra 1950 til 1965 sættes ind i dens historiske sammenhæng og op mod hvad der rørte sig i nabolandene og i tiden i det hele taget. Således tydeliggøres udviklingen med udgangspunkt i konceptet for Deutscher Werkbund og Bauhaus samt indflydelsen fra de abstrakte såvel som amerikansk og skandinavisk design.

Opfattelsen af 50'ernes fabriksfremstillede keramik ændrer sig noget, når man ser på de mere end 300 fine farvegengivelser af periodens keramik – den var nu ikke helt så værst endda og rummer mange kvaliteter.

50'ernes fabriksfremstillede keramik bringes tillige ud af anonymiteten og det viser sig, at der står mange

udmærkede og dygtige keramikere og designere bag adskillige ting, heriblandt vores egen Bjørn Wiinblad, som gennem mange år har arbejdet for Rosenthal. En enkelt anden dansk keramikere nævnes, nemlig Solveig Eriksen, som er elev af Bjørn Wiinblad og som fra 1963 arbejdede for Schramberger Majolija-Fabrik. Af tyske keramikere og designere kan nævnes Richard Bampi, Jan Bontjes van Beek, Beate Kuhn, Karl Scheid og Wilhelm Wagenfeld.

Bogen bringer omfattende og – for en stor dels vedkommende – hidtil ukendte biografiske oplysninger om personer og beskrivelser af keramiske virksomheder og deres historie samt afdækker en række hidtil ukendte sammenhænge. Der er biograferet omkring 140 keramikere og designere og et tilsvarende antal keramiske virksomheder, hvilket må siges at være en ret imponerende indsats.

50er Jahre Keramik er et pionerarbejde, som fjører megen ny viden til et ellers sparsomt belyst område. For samlere af 50'ers design og 50'ers keramik i særdeleshed vil den være en uundværlig håndbog, såfremt man ønsker at vide mere om tingene.

Color and Fire – Defining Moments in Studio Ceramics, 1950-2000. By Jo Lauria with contributions by Gretchen Adkins, Garth Clark, Rebecca Niederlander, Susan Peterson and Peter Selz. LACMA [Los Angeles County Museum of Art, 5905 Wilshire Boulevard, Los Angeles, California 90036] in association with Rizzoli International Publications, [300 Park Avenue South, New York, NY 10010. U.S.A.] 2000. 252 s. ill. litt. index. ib. 24 £.

Bogen, der er udgivet i anledning af en større udstilling på Los Angeles County Museum [LACMA], er tilligemed en opfølgning af museets første katalog om nutidig keramik "Clay Today – Contemporary Ceramists and Their Work" fra 1990.

Museet har en meget fin samling nutidig keramik lige fra "vessels" til "large-scale" skulpturer fra U.S.A., Europa, Australien og Asien med hovedvægt på værkstedskeramikken [studio ceramics] fra U.S.A. og Storbritannien. Blandt de mere kendte keramikere fra U.S.A. og dermed Californien er Peter Voulkos, men den californiske keramik iøvrigt er rigt repræsenteret i samlingen. Af engelske er Lucie Rie og Hans Coper ikke til at komme uden om og selvfølgelig ej heller Bernhard Leach og en hel række andre gode engelske keramikere. Selve samlingen og dens tilblivelse behandles i det indledende afsnit af Jo Lauria.

Dansk keramik er fint repræsenteret af Bodil Manz og Alev Siesbye, som man vanskeligt vil kunne komme uden om, når man taler om værkstedskeramik fra 1950-2000, selv om andre af vore fine keramikere

savnes i samlingen, men sådan må det nu være, når museet søger at dække store dele af jordkloden.

Bogen indeholder en række væsentlige og flot illustrerede artikler, som omfatter følgende: "Mapping the History of a Collection: Defining Moments in Ceramics at LACMA" af Jo Lauria, "Ceramics in the West: The Explosion of the 1950s" af Susan Peterson, "Otis and Berkeley: Crucibles of the American Clay Revolution" af Garth Clark, "The Figurative Impulse in Contemporary Ceramics" af Peter Selz, "Better Living through Tea: Contemporary Artists Investigate the Teapot and teacup" af Rebecca Niederlander samt "Tribute to a Collector" af Gwen Laurie Smits.

Flapteksten på smudsomslaget beskriver i korte træk udviklingen gennem de sidste 50 år inden for værkstedskeramikken i U.S.A., en udvikling som har mange fælles træk med hvad der skete i Danmark:

Color and Fire explores the roles of key artists and major stylistic movements they developed during five decades of pioneering innovation.

Based on the premise that the history of studio ceramics can be regarded as a series of breakthroughs or milestones, Color and Fire highlights the moments when talented artists came together to produce work in clay that challenged traditions and promoted aesthetic freedom. In the early years of the twentieth century, pottery was primarily mass-produced in factories, where specialists in wheel throwing, glazing, and kiln firing worked under a system of divided labor. In the 1930s and 1940s, such as the renowned team of Gertrud and Otto Natzler began to perform all these exacting functions – from mixing clay to firing kilns – in their own studios, creating one-of-a-kind pots, breathtaking in design and construction. Since that time, ceramic art has followed a metaphorical journey from the earth to the air, as concerns with utility, materials, and techniques have given way to abstract conceptual considerations.

In Los Angeles in the 1950s, Peter Voulkos and his students upset the traditional values of craft pottery and the Bauhaus-inspired "form follow functions" doctrine by creating nonfunctional, oversized, off-kilter vessels with cracks and holes, along with massive Abstract Expressionist monuments. In the 1960s in northern California, Robert Arneson and his students shattered taboos against clay as a sculptural medium in the hands of potters with their radical, irreverent, and satirical "Funk" pieces. Today, no longer confined to the decorative arts or other craft categories, ceramic artists around the world explore an unlimited range of influences, styles, and ideas, engaging in a graceful and inventive dialogue with centuries of ceramic tradition.

Bladrer man i bogen, bliver øjet uden tvivl fanget af afsnittet om "Better Living through Tea: Contemporary Artists Investigate the Teapot and Teacup", som viser den menneskelige fantasi mangfoldighed. Her har keramikeren forladt det funktionelle til fodel for frodigheden i udtrykket. Et

tema som også den flittige Garth Clark har beskæftiget sig med i bogen "The Eccentric Teapot – Four Hundred Years of Invention" fra 1989, mens han i denne bog har skrevet om "Otis and Berkeley", dvs Otis College of Art and Design i Los Angeles og Berkeley University of California. Spændende er også "The Figurative Impulse in Contemporary Ceramics" af Peter Selz, som omhandler menneskeskikkelsen i keramikken.

Jeg må dog stille spørgsmålstegn ved Susan Petersons artikel "The Explosion of the 1950s", idet hun ikke helt har styr på de faktuelle oplysninger, hvad der måske skyldes mangelen på anvendelse af kilder. Således er hendes artikel den eneste i bogen uden noter.

Susan Peterson skriver således, at Hans Coper mødte Lucie Rie første gang i 1939, men det var nu først i 1946 de mødtes, hvilket kunne have været konstateret ved et enkelt opslag i Tony Birks bog om Lucie Rie fra 1987 i afsnittet "England after the War", hvoraf det fremgår, at "*Hans Coper, a refugee from Saxony, who had lived through the war in considerable privation, appeared on Lucie's doorstep in 1946*", hvilket var første gang de mødtes, selv om Lucie Rie ankom til England i 1938 og Hans Coper i 1939.

Tilsvarende fremgår det, at Michael Cardew skulle have boet i 30 år i Abuja i Nigeria. Han boede dog kun 20 år i Afrika, nemlig fra 1942-1848 i henholdsvis Alajo og Vumë på Guldkysten [Ghana] og efter nogle få år hjemme i Wenford Bridge 1951-1965 i Abuja i Nigeria. Oplysninger, der umiddelbart er til at slå op i Michael Cardews selvbiografi "A Pioneer Potter", som udkom i 1988.

Om skandinavisk keramik skriver Susanne Petersen eller er det nu Susan Peterson, at "*Other developments were outgrowths of the Scandinavian design movement of the thirties – cresting in the fifties – exemplified by Kai Frank and Kaliki Salmenhara in Finland; Natalie Krebs and Christian Poulsen in Denmark, and Wilhelm Köge, Stig Lindberg, Karin Bjorquist, and Lisa Larsen in Sweden. Their works, which hark back to the Bauhaus principles of simple functional forms endowed with beauty, are still important statements in contemporary ceramic art*". Endnu engang skæmmes hendes tekst af fejl, denne gang er det stavemåden af navnene Kaj Franck, Kyllikki Salmenhaara, Nathalie Krebs, Christian Poulsen, Wilhelm Kåge [på engelsk måske Kaage] og Karin Björqvist. Om det er udtryk for en amerikanisering af navnene, hvilket jeg finder betænkeligt, eller om det bare er simpel sjusk, skal jeg lade være usagt. Hendes eksempler i personvalget er nok lidt snævert, da der – i hvert fald i Danmark – allerede i 50'erne var flere andre markante danske keramikere på scenen.

Bogen er ualmindelig flot illustreret med 318 fine fotos, hvoraf de 259 er i farve og hvor keramikken virkelig kommer til sin ret. Hovedparten af de sort/hvide fotos er med keramikere og kunstnerne i deres "studio".

Layoutheren har leget lidt for meget med teksten, idet skriftbilledet er flydende uden nogen fast for- eller bagkant, hvilket giver et uroligt opslag og virker forstyrrende under læsningen samtidig med at det absolut ikke er smukt. U hensigtsmæssigt er det, at illustrationerne ofte ikke er anbragt, hvor de er omtalt i teksten, hvilket kræver en hel del bladring under læsningen. Layoutheren kunne drage nytte af læsningen af Stanley Morisons lille skrift om "Typografiens grundlæggende principper".

Min skepsis over for Susan Petersons artikel samt de kritiske bemærkninger til layoutet skal dog ikke få mig til ikke at anbefale bogen – for bogen kan absolut anbefales, også selv om synsvinklen er meget amerikansk, da den er et væsentlig bidrag til de sidste 50 års keramiske historie.

contemporary ceramics. By Susan Peterson. Laurence King Publishing [71 Great Russell Street, London WC1B 3BN, England. Website: www.laurence-king.com]. 2000. 176 s. ill. ib. 25 £.

Bogen giver på udmærket vis et aktuelt billede af, hvad der rører sig på keramikens område med eksempler fra store dele af jordkloden, men dog med U.S.A. som udgangspunkt, hvilket introduktionen *art is vision, past and present* bærer præg af, selv om forfatteren kommer rimelig godt omkring keramikens historie på de otte sider, der er afsat hertil.

Spændende er det at læse om Bernhard Leach og Shoji Hamada samt ikke mindst Peter Voulkos, der har haft og vel stadig har umådelig stor indflydelse på amerikansk keramik.

Overskrifterne på de enkelte afsnit er *material speaks, expression through fire, colour versus monochrome, architecture and installation, objects and non-objects, man and beast, symbolism and narrative, survival of traditions* og *walls, tiles and mosaics*, hvilke til en vis grad giver et indtryk af temaerne i bogen.

Sædvanen tro undersøges det selvfølgelig først, hvilke danske keramikere, der [tilfældigvis] er kommet med. Her er det Nina Hole og Bodil Manz, hvad man selvfølgelig kun kan glæde sig over, men andre danske keramikere, der er i front, ville det også have været rart at finde i en sådan bog. Til gengæld har mange andre gode udenlandske keramikere fundet vej til bogen, og ikke kun amerikanske, idet store dele af

verden er repræsenteret, eftersom bogen inkluderer 260 keramikere fra 30 lande.

Nogle nyder man gensynet af som AH-Leon fra Taiwan med en "Tree Trunk Teapot" og Peter Voukos, som begge har været vist på Keramikmuseet Grimmerhus. Andre arbejder kalder på smilebåndet, således "Herzschrittmacher" (Pacemaker) af tyske Judith Püschel. Jo, keramikken er en frodig verden, som spænder vidt.

Skulle man ønske at læse lidt om den enkelte keramikker, så er der bagerst i bogen korte biografier og ofte med korte kommentarer af keramikeren om sit arbejde, eksempelvis Nina Hole, som vi i øvrigt finder i afsnittet "material speaks":

I work with chance. I take many chances. I am so used to uncertainty, it has become part of my work. I am always alert, because if I get too comfortable I lose control. I reach into the past to grab the present. I use clay, man's oldest creative material. I call the process "Tracking"!

Det er således en bog, der kan anbefales både til den, der gerne vil vide noget om, hvad der rører sig internationalt her og nu, men også til den, der gerne vil hente inspiration. Unødvendigt er det vel at tilføje, at de virkelig mange illustrationer, hvoraf størstedelen er i farve, medvirker til at gøre bogen smuk og indbydende.

Jeg skal dog afslutningsvis ikke undlade at henlede opmærksomheden på anmeldelsen af "Color and Fire" ovenfor.

Design Sourcebook Ceramics by Edmund de Waal. New Holland Publishers [24 Nutford Place, London W1H 6DQ]. 1999. 128 s. ill. index. 15,99 £.

Som titlen antyder, så er dette endnu en inspirationsbog, men også en bog, der viser hvad der rører sig i keramikens verden – denne gang set med Edmund de Waals øjne, som er endnu én af de mange engelske keramikere, der skriver bøger om keramik og gør det godt.

På internettet under www.amazon.co.uk finder man følgende tekst, som på udmærket vis beskriver bogen:

From abstract vessels to domestic tableware and sculptural pieces in earthenware, stoneware and porcelain, this volume presents ceramic design from all over the world. It features the work of ceramic artists who use a wide range of clays and decorative and firing techniques to produce pieces.

Bogen inkluderer 71 keramikere fra en halv snes lande, heriblandt også to fine eksempler fra den danske keramiske verden – Inger Rokkjær og Alev Siesbye.

Overskrifterne er her *Clear construction, Rethinking the figure, Elemental forms, Vessels interpreted* og *reinventing the wheel*. Hvert afsnit har en indledende tekst som fx afsnittet "Rethinking the figure":

Figuration reflects how a culture understands and values the body. Contemporary ceramics that take the body as their theme are often unsettling rather than contemplative: these are bodies that are part of our complex modernity, not symbols of perfection. Broken up, patched, fragmentary, collaged or even camouflaged, they suggest that we experience the world in diverse ways, through different thoughts and emotions. The most radical pieces may be a commentary on historical ceramics, or on issues of gender.

Bogen slutter med et kunstnerindeks, hvoraf det bl.a. fremgår, hvor man kan komme i kontakt med den enkeltes arbejder! Ja, i visse tilfælde, så modtager keramikeren også besøg.

The Potter's Art. A Complete History of Pottery in Britain. By Garth Clark. Phaidon Press Limited [18 Regent's Wharf, All Saints Street, London N1 9PA. Email: sales@phaidon.com]. 1995. 240 s. ill. litt. noter. ordforklaringer. index. ib. 39,95 £.

Garth Clark har skrevet adskillige bøger om keramik og udover denne titel bl.a. "The Eccentric Teapot – Four Hundred Years of Invention" (Abbeville Press, New York 1989), "The Book of Cups" (Abbeville Press, New York 1990) og bogen om "Alev Ebüzziya Siesbye" (1999) samt et utal af artikler om keramik og keramikere samtidigt med at han driver "Garth Clark Gallery" i New York og Los Angeles.

Om bogen siger forfatteren i sin "Introduction"

I have tried to ensure that this will be a useful and comprehensive reference work, it is not a handbook. There are many valuable directories in print, which specialize in certain forms, materials, periods and factories. What this study seeks to be is a selective, historical narrative. For instance, even though the late eighteenth century has hundreds of pottery producers, I have focused mainly on Wedgwood whose output was the most sophisticated of the period, who for better or worse, was the leader of the pack. His works reveals more about the style and politics of decorative arts of his time than any other single potter or even group of potters. In the same way I have chosen in the later chapters on the studio potter (where there are thousands of practitioners), to focus on fewer in more depth rather than just listing a multitude of artists without any real context or explanation.

Bogen er opdelt i fire hovedafsnit, som er: 1. The Peasant Potter, 2. The Industrial Potter, 3. The Artist-Potter og 4. The Studio Potter.

Garth Clark, der skriver spændende og medrivende, bringer os i afsnittet "The Industrial Potter" tæt på bl.a. en af de store inden for engelsk keramisk industri

– Josiah Wedgwood, hvis evne *was not in providing the original idea but in perfecting it*, hvilket må siges lykkedes til fulde.

”The Artist-Potter”, der opstod som fænomen omkring 1870, varede i det væsentlige frem til 1920, og var overgangen mellem ”The Industrial Potter” og ”The Studio Potter”.

Perioden med ”The Artist Potter” inkluderer fremtædende keramiske virksomheder og keramikere som William De Morgan, Robert Wallace Martin og Martin Brothers Pottery, William Moorcroft og Moorcroft Pottery, Bernard Moore samt Ruskin Pottery som de væsentligste.

A potter is one of the few people left who uses his natural faculties of heart, head and hand in balance – the whole man. His is a way of life. Good pots require the ardour of vocation and the devotion of a lifetime.

Bernhard Leach

En af de væsentligste skikkelser blandt studio potterne er uden tvivl Bernhard Leach, som stod i et modsætningsforhold til en af periodens andre markante keramikere William Staite Murray, som *did not see pottery as a craft-based manufacture of a hollow vessel to contain liquids or foods but as 'practical theology'*.

Herefter følger beretningen om Michael Cardew, som af en Mr. Collins – en country potter – blev advaret mod at blive keramikere med ordene *It's a foolish idea for someone like you to become a potter. It isn't work for a gentleman*. Det afholdt ham som bekendt ikke fra at blive keramikere.

Andre af Leach-skolens keramikere er Richard Batterham, hvorom Garth Clark anfører, at *amongst Leach's legions of British students only the gifted Richard Batterham stands out as a ceramicist of consequence, underscoring the fact that by 1950 the relevance of Leach's aesthetic had begun to fade*.

Blandt de mest fremtrædende efterkrigstids Studio Potters er Lucie Rie og Hans Coper, men mange andre fra sidste halvdel af 1900-tallet behandles, således Ruth Duckworth, Gordon Baldwin, Ewen Henderson, Elizabeth Fritsch (arbejdede for Bing & Grøndahl 1972-1973), Jacqueline Poncelet (arbejdede for Bing & Grøndahl 1985-1986) og Ian Godfrey (arbejdede i København 1976-1980) samt Walter Keeler, som for få år siden udstillede i Galleri Nørby samt mange andre.

Værket afsluttes med noter samt en rimelig omfattende, men dog overskuelig ”Selected Bibliography” opdelt efter bogens 4 hovedtemaer. Udover et ”Glossary” med ordforklaringer er der også en udmærket ”Selected Chronology”, som i korte

glimt giver udviklingen fra år 3500 f.Kr. frem til 1994.

Et fremragende standardværk, der er en god introduktion til ”Pottery in Britain” som rummer mange fine iagttagelser og konklusioner samtidigt med at det er berigende og fornøjelig læsning.

Forlaget Phaidon udgiver bøger om kunst, arkitektur, design og kunsthåndværk mv. Blandt de mange titler er Oliver Watsons ”British Studio Pottery – The Victoria and Albert Museum Collection”, der oprindeligt udkom i en indbundet udgave i 1990 til den formidable sum af £ 75, men som nu fås i en paperback-udgave til £ 22,95 og som ligeledes varmt kan anbefales. Bogen er et omfattende velillustreret katalog over V&A's samling af ”Studio Pottery” fra det 20ende århundrede. Af andre titler kan nævnes ”The Chinese Potter” af Margaret Medley samt ”Christopher Dresser – A pioneer of modern design” af Widar Halén til henholdsvis £ 14,95 og 17,95.

Country Pottery. The Traditional Earthenware of Britain. By Andrew McGarva. A & C Black [PO Box 19, St Neots, Cambs PE19 8SF, England. Email: enquiries@acblackdist.co.uk]. 2000. 128 s. ill. litt. ordforklaringer. index. ib. 30 £.

Andrew McGarva er én af de mange engelske keramikere, som skriver bøger om keramik og gør det godt. Andre der kunne nævnes er Tim Andrews, Tony Birks, Emmanuel Cooper, Cyril Frankell, Peter Lane, Edmund de Waal og Jane Waller.

Andrew McGarva har kastet sig over de engelske landpottemageriers historie og gennemgår gennem 12 kapitler produktionsprocessens forskellige dele lige fra opgravningen af leret frem til afsætningen af det færdige produkt, anvendte redskaber og sociale forhold samt hvad der i dag umiddelbart findes af tilsvarende landpottemagerier.

De 12 kapitler har følgende overskrifter: 1. The wares, 2. Training and wages, 3. Clay preparation, 4. The potter's tools, 5. Wrecclesham, throwing flowerpots, 6. Issac Button and the Soil Hill Pottery, 7. Press-moulding, extrusion and handbuilding, 8. Glazing and drying, 9. Kilns and firing, 10. Kiln setting, 11. Distribution and sales og 12. In the footsteps of the country potters.

The common red clays that these potters used was dug on site. Still relatively fragile and porous when fired to 1000 °C, it was best suited for pots of generous proportions; horticultural ware, jugs with rounded rims, or thickly-made pancheon bowls for washing or bread-making. Decoration was kept to the minimum, a band or two of a contrasting slip, or a lining of a light coloured slip to appeal to a public who already associated whiteness with cleanliness. Small potteries were

able to provide wares not catered for by industry, and if there were a few drips from the jug, or liquids soaked into the unglazed exterior of a dish, this was of no importance within the context in which they were used. These 'simple' earthenware pots, made with great economy, were a continuation of a production, which was established in the Middle Ages.

Før udviklingen af industrielt fremstillede "pots" og forbedrede transportforbindelser tog fart i midten af 17-tallet, var der etableret små familiedrevne pottemagerier alle de steder, hvor der var ler og brændsel samt lokale afsætningsmuligheder. Den påførte ydre konkurrence medførte, at der ved slutningen af 1800-tallet var omkring 100 af disse pottemagerier tilbage, selv om ny teknologi efterhånden blev taget i brug og hjalp til at forøge produktionen. Antallet svandt yderligere ind frem til slutningen af 2. Verdenskrig, hvor der kun var et dusin tilbage, hvilket skyldtes yderligere konkurrence fra nye materialer samt ændret levevis på landet.

The country potters used less refined and more commonly available materials and were able to fire to a lower temperature. Their glaze was made with lead in one form or another. Their kilns were round in plan, the wares cheap and seldom marked with the maker's name. By their nature heavy, it was uneconomical to transport them very far. Even today old pots tend to turn up near their place of origin.

Det var de store sociale ændringer, som fulgte efter 2. Verdenskrig, der gav det endelige dødsstød til flertallet af de resterende landpottemagerier, hvoraf enkelte dog overlevede frem til 1960'erne. Højere priser på deres varer som følge af stigende priser på kul, nedlæggelsen af de små landbrug, introduktionen af plastik – alt dette medførte et fald i efterspørgslen. De få pottemagerier, som overlevede, gjorde det ved at specialisere sig i haveartikler eller dekorerede varer. Fremstillingen af simple lertøjskrukker, som var en del af en landlig levevis, eksisterede ikke mere.

Mange pottemagere er fulgt i landpottemageriernes fodspor og fremstiller funktionelle brugsting til køkkenet baseret på gamle former. Deres afsætningsmuligheder er større, men de er stadig landpottemagere og som forfatteren siger:

They are all people who make a living by their craft. If their work is 'conservative', their aim is to make a practical, functioning craft object rather than a piece of 'original' art (if such a thing exists). If the pots are of personal style and have originality, that is secondary to their function.

Blandt de mest kendte er Svend Bayer (Devon), Mick Finch med Winchcombe Pottery (Gloucestershire) og John Leach med Muchelney Pottery (Somerset), som alle fremstiller gode brugsting. Skulle man komme til Somerset, så bør man lægge vejen forbi Mike Dodd, som også bor i Somerset samt Richard Batterham i

Dorset – som måske ikke helt lever op til forfatterens definition men er fremragende "potters". Flere af disse pottemageres brugsting fås i London, bl.a. i Contemporary Ceramics og hos David Mellor.

Bogen er smukt illustreret med talrige gamle s/h fotos og nyoptagne farvefotos samt tegninger af redskaber, maskiner og ovne. Fotografierne viser pottemagerne under produktionsprocessen, pottemagerierne samt eksempler på deres produktion fra midten af 1700-tallet og frem til slutningen af det 20. århundrede.

Andrew McGarva beretter kyndigt og med stor kærlighed til pottemagerne og deres produkter – en bog, der er en fornøjelse at læse.

David Battie's Guide to Understanding 19th & 20th Century British Porcelain. Including Fakes, Techniques and Prices. By David Battie. Antique Collectors' Club [5 Church Street, Woodbridge, Suffolk IP12 1DS, England. Email: sales@antique-acc.com og Website: www.antique-acc.com]. 2000. 320 s. ill. litt. Index. ib. 29,95 £.

Forfatteren David Battie kan man opleve om søndagen i BBC's Antiques Roadshow samt andre udsendelser om antikviteter, hvor han delagtiggør os i sin store viden om bl.a. engelsk porcelæn, som er temaet for denne bog for samlere. Af BBC's Antiques Roadshow får man det indtryk, at der findes umådelig megen porcelæn i de engelske hjem samt at priserne er i top, hvilket i høj grad bekræftes af den foreliggende bog.

Efter en indledende tekst følger de enkelte samleområder med afsnit for *Bowls, Cabinet Objects, Cache-Pots and Jardinières, Figures and Busts, Jugs, Mugs and Ewers, Plaques, Plates and Tablewares, Pot-Pourri and Pastille Burnes, Tea and Coffee Services og Vases samt endelig afsnit om Fakes and Forgeries, Damage, Techniques, Cleaning, Usage og Factories*. Inden for de enkelte samleområder er genstandene fra den enkelte fabrik anbragt samlet. Læsere, der har behov for at se eksempler på enkelte virksomheders produktion, vil kunne finde frem til disse ved hjælp af indekset.

Bogen indeholder 472 sort/hvide fotos og 64 farvefotos. Til hvert foto er der en kyndig beskrivende tekst suppleret med priser, så man kan få en idé om, i hvilket prisleje tingene befinder sig. Bogen er således en guldgrube for samlere af engelsk porcelæn fra det 19. og det 20. århundrede.

I *keramiske noter 11/00* er anmeldt bind 4 [Ceramics & Glass] af den stort anlagte serie om *The Paris salons 1895-1914* af Alastair Duncan, som udgives af Antique Collectors' Club. Andre standardværker fra Antique Collectors' Club kunne nævnes, idet man

dækker mange områder, hvoraf selvfølgelig en del relaterer sig til det britiske, mens andre er mere universelle og absolut brugbare i en dansk sammenhæng.

Antique Collectors' Club udgiver endvidere det seriøse tidsskrift *Antique Collecting*, som har en væsentlig højere standard såvel med hensyn til artiklernes faglighed som illustrationer end det danske "Antik & Auktion", som må siges at være ret så overfladisk. *Antique Collecting* udkommer med 10 numre årligt til en pris på 30 £ leveret i Danmark.

Miller's Twentieth-Century Ceramics. A collector's guide to British and North American factory-produced ceramics. By Paul Atterbury, Ellen Paul Denker and Maureen Batkin. Mitchell Beazley [2-4 Heron Quays, London E14 4JP, England. Website: www.millers.uk.com]. 2000. 256 s. ill. litt. index. ib. 25 £.

Denne guide behandler i alfabetisk orden mere end 200 af det 20. århundredes engelske og amerikanske keramiske virksomheder, såvel de mere kendte som mindre kendte eller næsten glemte virksomheder. For hver enkelt virksomhed er der en kortere eller længere beskrivelse af dens historiske udvikling fra grundlæggelsen og frem til dens eventuelle ophør, såvel med hensyn til produktionens art som centrale designere og illustreret med fotos af typiske design fra virksomhedens produktion samt fabriksmærke.

Selvfolgelig indeholder guiden artikler om de mere kendte producenter såsom Minton, Royal Crown Derby, Royal Doulton, Royal Worcester, Staffordshire Potteries og Wedgwood. Derudover når man rundt omkring en hel række andre virksomheder, hvor jeg specielt vil fremhæve Moorcroft Pottery og Ruskin Pottery, som er to af mine favoritter.

Herudover er der artikler om enkelte markante kunstnere og designere som *William Moorcroft*, *Bernard Moore*, *Clarice Cliff* og *Susie Cooper*.

Da bogen tager sigte på samlere, så er der i forbindelse med de omkring 600 gengivne keramiske genstande anført en priskode, hvilket ofte er tilfældet for den type bøger udgivet med henblik på det engelske og amerikanske marked.

Endelig slutter bogen med en oversigt med adresser over foreninger for samlere samt museer og samlinger, der er værd at besøge.

Jeg har anvendt guiden som opslagsværk ved anmeldelsen af flere af de øvrige anmeldte bøger, der omhandler engelsk og amerikansk keramik og konstateret, at de fleste af virksomhederne var med og beskrevet på udmærket vis.

Det bør tilføjes, at den ene af de tre forfattere er Paul Atterbury, som er en stor kender af specielt engelsk keramik og som har skrevet adskillige bøger herom samt i øvrigt er kendt fra BBC's *Antiques Roadshow* og andre udsendelser om antikviter, der som bogen ligeledes kan anbefales varmt.

Mitchell Beazley udgiver under navnet "Miller's" håndbøger for samlere inden for en række områder udover keramik, såsom fx "Miller's Collecting the 1950s", "Miller's 100 Years of the Decorative Arts", "Miller's Collecting Kitchenware" etc.

British Art Deco Ceramics. By Colin Mawston. A Schiffer Book for Collectors With Price Guide. Schiffer Publishing, Atglen, USA. Distribution: Bushwood Books [6 Marksbury Avenue, Kew Gardens, Surrey TW9 4JF, England. Fax 00 44 20 83 92 98 76 og Email: bushwd@aol.com]. 2000. 176 s. ill. litt. ib. 45 £.

Betegnelsen Art Deco kommer af L'Exposition Internationale des *Arts Decoratifs* et Industriels Moderne, som blev afholdt i Paris i 1925. Dog blev betegnelsen ikke brugt førend midten af 60'erne. Inden da anvendtes forskellige udtryk som Art Moderne, Style Moderne og Jazz Age.

Slår man op i Den Store Danske Encyklopædi under Art Deco [Aase Sülow], så dækker Art Deco perioden fra 1910 og frem til 1940, dog uden at det begrundes hvorfor, men det skyldes måske at Art Nouveau [Mirjam Gelfer-Jørgensen] ifølge samme opslagsværk dækker perioden fra 1885 og frem til 1910. Hvis man slår op under Art Deco i "The Penguin Dictionary of Decorative Arts" af John Fleming og Hugh Honour fra 1989 (Viking), så dækker Art Deco perioden fra 1918 og frem til 1939, dvs mellemkrigsårene. Et synspunkt som Colin Mawston deler, idet han anfører, at:

The "official" time period of Art Deco is the years between the end of the first world war and the beginning of the second world war.

...
The greyness of life during the war was replaced with a desire for color and a celebration for life itself. This opened the door for Art Deco ...

Så eksakt som de nævnte værker antyder, kan det nok ikke siges, idet Alastair Duncan i sin bog om Art Deco fra 1988 (Thames & Hudson) anfører, at afslutningen af Første Verdenskrig normalt betragtes som værende skillelinien mellem Art Nouveau og Art Deco, men at Art Deco rent faktisk blev udviklet i årene 1908-1912, hvilket i almindelighed betragtes som værende en overgangsperiode mellem Art Nouveau og Art Deco.

Forfatteren finder, at Christopher Dresser (1834-1904) allerede i 1850 forudså Art Deco, idet han fandt

- *that designs could only reach a large market at a low price through industry.*
- *that beauty and utility should be combined and that mass production necessitated a new approach to design.*

hvilket man ikke kan være uenig i, idet Art Deco er præget af det mere strømlinede og således passer bedre ind i en masseproduktion. Det medvirkede til, at de fremstillede produkter blev mere prisbillige og dermed nåede et større publikum.

Som det fremgår af bogens titel, så er det ikke nogen videnskabelig fremstilling, men en bog for samlere og det i sin bedste betydning, idet forfatteren leverer en god og indsigtfuld tekst.

Bogen giver et godt indblik i, hvorledes keramikken udviklede sig i denne periode med flotte eksempler på keramisk design af Susie Cooper (1902-1995) og Clarice Cliff (1899-1972) samt adskillige andre som Charlotte Rhead (1885-1947) og James Sadler, sidstnævnte med sine Racing Car Teapots. Udover de enkelte designere behandles også de mere væsentlige fabrikkers produktion.

Skulle man ønske at læse mere om Clarice Cliff, så finder man hos www.amazon.co.uk ikke mindre end 9 titler og under Susie Cooper 3 titler, hvilket giver rige muligheder for at dyrke disse eksponenter for *British Art Deco Ceramics*.

Forfatteren giver også gode råd om at samle på Art Deco keramik, som der i Storbritannien er produceret enorme mængder af, hvorfor det stadig er til at få, men dog til relativt høje priser, hvilket man kan undre sig over, når det anføres, at alene hendes "Bizarre" solgte 8,5 mio enheder inden for en 10-årig periode. Uagtet dette, så findes der rent faktisk forfalskninger på markedet udover, at der fortsat produceres kopier af Wedgwood, som ejer rettighederne til Clarice Cliffs og Susie Coopers modeller og design.

Udbudet i Storbritannien er så stort, at Christies i London afholder to auktioner årligt med udelukkende keramik af Clarice Cliff! Kunne man forestille sig to auktioner årligt udelukkende med Salto-keramik eller keramik fra Saxbo!

Uden et godt billedmateriale ville brugsværdien af en sådan bog dale væsentlig, men i det foreliggende tilfælde må det siges at være overdådigt. For samlere og andre med interesse i *British Art Deco Ceramics* er bogen en sand guldgrube, alene på grund af de mange illustrationer. Absolut de 45 £ værd.

Moorcroft. A Guide to Moorcroft Pottery 1897-1993. By Paul Atterbury. Additional material by Beatrice Moorcroft. Richard Dennis Publications [The Old Chapel, Shepton Beauchamp, Ilminster, Somerset TA19 0LE, England. Fax 01460 242009]. 2nd ed. 1993. 207 s. ill. litt. index. fabriksmærker. ib. 40 £.

William Moorcroft er født i 1872 i Burslem i Staffordshire, hvor hans far arbejdede som designer og maler for én af de mange keramiske virksomheder i området, som også kaldes "the potteries".

William Moorcroft fulgte i faderens fodspor og fik sin uddannelse ved det, der senere blev til Royal College of Art. Efter endt uddannelse blev han i 1897 ansat som designer ved James Macintyre & Co. Her arbejdede han frem til 1913, hvor han etablerede egen virksomhed i Cobridge. Moorcroft overtog anlæg og udstyr samt nogle medarbejdere fra James Macintyre & Co., som efter at William Moorcroft havde forladt firmaet koncentrerede sig om teknisk porcelæn.

Man følger så William Moorcroft og hans nye virksomhed, der havde stor succes i 20'erne med efterfølgende store vanskeligheder i 30'erne efter krakket i Wall Street frem til hans død i 1945.

Efter den historiske gennemgang følger et større velillustreret afsnit med en gennemgang af de mange forskellige design, som William Moorcroft udviklede såvel mens han arbejdede for James Macintyre & Co. som i sin egen virksomhed, hvor han gennem 20'erne og 30'erne udviklede nye designs for at tilpasse sig den skiftende smag og mode.

Herefter følger et afsnit om sønnen Walter Moorcroft, som trådte ind i firmaet i 1935 og overtog det ved faderens død i 1945. Walter Moorcroft, der var en ligeså dygtig designer som faderen, udbyggede yderligere firmaets gode omdømme i fremstillingen af håndmalet keramik. Efter den historiske gennemgang følger så i kronologisk orden en perlerække af gode farvefotografier af Walter Moorcrofts design.

I 1984 efter adskillige år med dalende salg blev Michael, Stephen og Andrew Roper hovedaktionærer i W. Moorcroft Ltd. Tanken var, at Moorcroft skulle indgå som flagskib i deres gruppe af keramiske virksomheder, hvad der dog ikke var nogen større succes.

Da situationen i 1987 blev uholdbar, henvendte John Moorcroft, der havde været direktør for firmaet siden 1977, sig til Hugh Edwards, som er advokat og samler af Moorcroft keramik. Resultatet heraf blev at Hugh Edwards og Richard Dennis sammen med deres koner Maureen og Sally [Tuffin] overtog brødrene Ropers aktiepost. Richard Dennis handler med keramik fra

det 19. og 20. århundrede med Moorcroft keramik som speciale.

Sally Tuffin, der var en veletableret designer, fik ansvaret for virksomhedens design og stod for en tiltrængt fornyelse, som sammen med en række andre tiltag bidrog væsentligt til, at Moorcroft genvandt sin økonomiske styrke og dermed overlevede krisen.

Produktionsmetoderne, der blev udviklet af William Moorcroft i 1897, er uændrede, mens designet er fulgt med tiden, selv om fabrikken fortsat står for farverige fortolkninger af naturens former og landskaber, ofte i stærke farver.

Bogen om Moorcroft Pottery er et uomgængeligt værk for såvel museer som samlere. Det kan tilføjes, at Moorcrofts arbejder er stærkt efterspurgt og handles til skyhøje priser.

Jeg skal ikke undlade at gøre opmærksom på, at der i tilknytning til fabrikken findes et udmærket museum, som sammen med de øvrige fabriksmuseer i området absolut er et besøg værd.

Richard Dennis Publications har udgivet en hel række meget væsentlige bøger om antikviteter og herunder især keramik som bl.a. omfatter titler som ”Walter Moorcroft – Memoires of life and living”, ”The Designs of William de Morgan” af Martin Greenwood, ”William de Morgan Tiles” af Jon Catleugh, ”Ruskin Pottery – The Pottery of Edward Richard Taylor and William Howson Taylor 1898-1935” af Paul Atterbury og John Henson, ”William Morris Tiles – The Tile Design of Morris and his Fellow-Workers” af Richard og Hilary Myers.

Modern Pots. Hans Coper, Lucie Rie and their Contemporaries. The Lisa Sainsbury Collection. By Cyril Frankell. Thames & Hudson [181A High Holborn, London WC1V 7QX, England]. 2000. 240 s. ill. ib. Index of Artists. 35 £.

En sand fryd for øjet er dette meget lækre katalog for The Lisa Sainsbury Collection – flot fotograferet og med en god og indsigtfuld tekst, der med stor indlevelse beretter om samlingens tilblivelse samt gode og indsigtsfulde karakteristikker af de enkelte keramikere og deres arbejder, hvor forfatteren ofte lader keramikeren selv eller andre, der har beskæftiget sig indgående med den pågældende keramiker, komme til orde.

Flapteksten på smudsomslaget fortæller følgende om samlingens tilblivelse:

Lisa Sainsbury's collection of modern pots began in the 1950s, when she and Sir Robert Sainsbury first started acquiring work by Lucie Rie. Their Friendship with the potter stimulated an interest in contemporary ceramics, which ultimately led to their most important acquisition, in 1982, of forty-three pots by Hans Coper. Coper, whose late abstract forms bear comparison with the sculptures of Brancusi, was the outstanding potter-sculptor of the latter half of the twentieth century, while Lucie Rie brought to the potter's art a refinement whose origins can be found in the Viennese modernist tradition, with which she was originally associated. Lisa Sainsbury augmented her collection to include individual works by Rie and Coper's older contemporaries – such artists as Bernhard Leach, Shoji Hamada and Janet Leach; by Rie and Coper's pupils – Ian Godfrey, Ewen Henderson and John Ward, among others; and by the generation of potters born in the mid-twentieth century whose work was in harmony with Coper and Rie's aesthetic ideals.

Som det fremgår af citatet, er den centrale del af samlingen værker af Hans Coper (1920-1981), men også Lucie Rie (1902-1995) er særdeles velrepræsenteret og begge keramikere behandles derfor i to store spændende portrætartikler. Skulle man ønske at læse mere om disse to meget væsentlige keramikere, henviser forfatteren til Tony Birks fremragende biografier om Hans Coper og Lucie Rie.

I alt omfatter bogen 25 keramikere med fokus på de engelske keramikere, men fine udenlandske keramikere som den gamle japanske keramiker Shoji Hamada (1894-1978) og spanieren Claudi Casanovas (f 1956). Af engelske keramikere kan nævnes Bernard Leach (1887-1979), Ian Godfrey (1942-1992), som opholdt sig i Danmark nogle år, Jennifer Lee (f 1956) og John Ward (f 1938).

Bogen viser således arbejder af de bedste britiske studio potters suppleret af enkelte repræsentanter udefra. Det er en anbefalelsesværdig bog både til fordybelse, men også som appetitvækker til og opfølgning af et besøg i the Sainsbury Centre for Visual Arts ved University of East Anglia i Norwich, som absolut er en rejse værd.

I *keramiske noter 12/2000* var et af temaerne ”art nouveau” og i denne forbindelse skal opmærksomheden henledes på en af Thames & Hudsons andre udgivelser *Japonisme* af Siegfried Wichmann, som udkom i en ny udgave i 1999. Her påvises den japanske påvirkning af især europæisk kunst, kunsthåndværk og kunstindustri.

Signe Persson-Melin. Keramiker och formgivare. Av Kerstin Wickman. T&M Förlag [Olshögsvägen 18, S-223 62 Lund, Sverige]. 1997. 160 s. ill. litt. ib. 385 SEK.

Signe Persson-Melin var den ene af tre svenske kunsthåndværkere, som i september/oktober 2000 deltog i den flotte udstilling ”Tre internationale brobyggere” i Kunstindustrimuseet i København. Omtrent samtidig hermed havde hun sammen med Ursula Munch-Petersen en meget fin udstilling i Galleri Nørby.

Disse to udstillinger er en god anledning til at se nærmere på bogen *Signe Persson-Melin*. Det er en meget lækker og æstetisk indbydende bog, som man umiddelbart får lyst til at åbne, bladre i og læse. Bogen er et smukt eksempel på godt boghåndværk både med hensyn til design som udførelse.

Forfatteren Kerstin Wickman karakteriserer Signe Persson-Melin og hendes virke således på flapteksten på smudsomslaget til bogen:

Signe Persson-Melin har i snart 50 år varit verksam som konsthantverkare, keramiker och formgivare. Hennes yrkesliv är mångfacetterat att det inte låter sig sammanfattas i en titel. Hon har drivit egen verkstad och arbetat inom metall-, glas och porslinsindustrin. 1985 blev hon Sveriges första professor i formgivning, vid institutionen för Keramik och glas på Konstfack.

Utan att göra avkall på kvalitet och konstnärlighet formar Signe Persson-Melin ting som svarar mot tidens behov. Hon har en naturlig lyhördhet, samtidigt som hon bevarar en igenkännbar kärna, ett personligt förhållningssätt.

Hennes relation till material och tekniker är nära och självklart. Vare sig hon arbetar med industriella eller hantverksmässiga metoder blir materialet sinnligt. Glasyrerna blandas med absolut gehör. Genom hennes känsla för det oregelbundna och olikartade händer något som ett perfektionistiskt sinnelag aldrig kan åstadkomma. Lerornas nyansrikedom, den avsiktliga och nästan omärkliga skevheten i formen, de stämplade ytorna och kombinationen av blottade och glaserade texturer ger tingen deras liv.

Signe Persson-Melin er født i 1925 i Tommelilla i Skåne. Hun har siden 1948 haft værksted i Malmö.

Januar 1946 startede hun på den 3-årige uddannelse i keramik ved Kunsthåndværkerskolen i København, hvor hun tog sin eksamen i 1948. Sommeren 1947 tilbragte hun hos Saxbo. Efter endt uddannelse tog hun på studierejse til England, hvor hun både besøgte Lucie Rie i London og Bernhard Leach i S:t Ives, mens sommeren tilbragtes med at arbejde på egen keramik hos Andersson & Johansson i Höganäs.

Signe Persson-Melin er i næsten lige høj grad designer/formgiver som keramiker og har gennem

årene som designer arbejdet inden for metal-, glas- og porcelænsindustrien. Hun har således arbejdet som designer for Höganäs Keramik, Boda Glasverk, Boda Nova og Rörstrands Porslinsfabrik og Gustavsberg.

En række servicer præsenteres og der redegøres for produktionsforholdenes indflydelse på det færdige produkt. Et af servicerne er ”Chess”, som hun designede for Boda Nova og som i en periode blev produceret i lønarbejde hos Esclau i Sengeløse og senere hos Zehscherzer i Tyskland.

Forfatteren redegør på udmærket vis for designerens problemer, fx tilfælde hvor formen ubevidst langsomt ændres af glasmageren under den håndværksmæssige fremstilling eller hvor producenten bevidst fjerner sig fra designerens oprindelige oplæg og ændrer på form eller dekoration.

Det finns hos Signe en drivkraft att undslippa industritillverkningens kyligt rationella och standardiserade utseende. De serviser hun ritat för fabriksproduktion har en konsthantverklig utstrålning genom ytornastexturer, mönstrens rytm och oregelbundenhet, den varma, djupa lystem i glasyrerna och de omsorgsfulla detaljerna. Den ständiga variation som automatiskt uppstår, när man med en liten stämpel eller ristningar upprepar ett mönster, är en av hennes metoder att åstadkomma liv. Åskådarens/brukarens sinnen aktiveras.

Hendes keramik er præget af en poetisk elegance med stemplede sarte mønstre samt en glasur, der giver tingene et porcelainsagtigt præg samtidig med at de er fremstillet i en god håndværksmæssig tradition, hvilket gælder såvel hendes unika som hendes seriefremstillede ting.

Bogen er flot illustreret med mange gengivelser af hendes fine arbejder i de forskellige materialer, som hun har arbejdet med. Eneste mangel ved bogen er et indeks. Er man interesseret i denne fine keramiker og formgiver kan man ikke komme uden om *Signe Persson-Melin – Keramiker och formgivare*.

Køb bogen nu, hvor den er med på det svenske bokrea 2001 – bogudsalg – til den rimelige pris af 205 SEK.

Rörstrands dekorer. Rörstrands Porslinsmuseum [Fabriksgatan 4, S-531 19 Lidköping, Sverige. Website: www.rorstrand.se]. 1996. 83 s. ill. fabriksmærker og signaturer.

Uden specialviden kan det være vanskeligt at datere gamle servicer og dette gælder også for de talrige stel, som er produceret af Rörstrand. Her serveres de i alfabetisk orden efter stallets navn. Så kender man stallets navn, fås oplysninger om hvilken periode stallet er fremstillet, hvem der har designet det samt fremstillingsteknik.

Således får man under ”Koka blå”, det vi almindeligvis kalder ”blå Koka”, oplyst, at det er med ”relief, blått band, målad” og fremstillet af ”Fältspatporslin” samt at ”modell och dekor” er af Hertha Bengtson og stellet er produceret 1956-1988. Et andet smukt stel finder man under ”Primeur”. Stellet, der blev produceret fra 1980-1984, er designet af Signe Persson-Melin.

Fortegnelsen over *Rörstrands dekorer* indeholder henvisninger til 1400 navngivne stel. Hertil kommer så gengivelser af 120 tallerkener – lige fra Rörstrands tidlige fajanceproduktion til Nobelservicet, hvad der desværre kun er et udvalg, også selv om de skulle være repræsentative for de respektive stilarter og perioder og dermed en hjælp til dateringen af andre tilsvarende stel. Her ligger bogens svaghed også, for kender man ikke navnet på stellet eller relaterer navnet ikke til decorationen, så er man prisgivet.

Endelig gengives Rörstrands fabriksmærker og deres anvendelsesperiode samt kunstnersignaturer. Bogen vil – uanset dets mangler – være til stor hjælp for samlere og andre interesserede ved dateringen af *Rörstrands dekorer*.

från stenkärle till prydnadskeramik. En bok om krukmartraditionen i Arvika-trakten. Av Britt Andersson. Heidruns Förlag [Fensbol 39, S-685 93 Torsby, Sverige]. 1995. 147 s. ill. litt. noter. sign. kortskitse. slægtstavler. ib.

Forfatterens tilgang til emnet er, at hun er ud af én af de store pottemagerslægter i Arvika-trakten og som barn har fulgt nogle af de ældre slægtninges arbejde i ”krukmakerverkstaden”.

Forfatteren følger først og fremmest pottemagerfagets udvikling i Arvika-trakten fra den spæde start i begyndelsen af 1800-tallet, udflytningen til Långvak og andre steder i omegnen med godt ler umiddelbart efter laugsvæsenets ophør i 1846, omlægningerne af produktionen som følge af den konkurrence, som man blev påført udefra som den konkurrence porcelænet og dermed de store porcelænsfabrikker påførte lertøjet. Udover historien om en række enkelte pottemagere fås historien om de store pottemagerslægter Nilsson og Olsson, hvis stamtavler findes bagerst i bogen, hvis man skulle tabe tråden undervejs. Det samme gælder ikke stednavnene, idet kortet bag i bogen kræver lokalviden og alle de nævnte stednavne fra området er ej heller medtaget.

Helt frem til 1970'erne fandtes der intet andet sted i Sverige så mange pottemagere som i Arvika-trakten, men nu er der kun få tilbage, heribland Ulla Nilsson som er en efterkommer af Nils Nilsson, som var stamfader til krukmarkslægten Nilsson. Grundlaget

for pottemagerhåndværkets overlevelse har først og fremmest været udflytningen fra Arvika by i midten af 1800-tallet til det gode ler i omegnen samt at man på grund ydre påvirkninger og konkurrence fra forskellige side udviklede sig såvel teknologisk som produktmæssigt, idet slægtninge til pottemagerne hjembragte teknologiske nyskabelser i form af en ”lerpress” til rensning af leret i slutningen af 1880'erne samt fremstillingen af gibsforme i 1920'erne. Produktudviklingen gik fra kakkellovne og lertøj til husholdningsbrug over blomsterkrukker til ”prydnadskeramik”.

Udviklingen mod ”prydnadskeramik” blev hjulpet frem af to unge formgivere, nemlig Hilma Persson og Riborg Böving, som flyttede til området i 1909. De drejede ikke selv, men havde nogle af egnens dygtige pottemagere til at dreje for sig efter eget design, hvorefter de viderebearbejdede de drejede ting, som de også dekorerede, men brændte hos nogle af pottemagerne.

Forfatteren redegør for opgravningen af leret og behandlingen heraf, forinden det kan indgå i produktionen med drejning og efterbearbejdelse, dekorering, glasering og brænding samt salget. Pottemagerne var dygtige og rutinerede, for hvor mange vil i dag kunne dreje lige store krukker med samme rumindhold!

Bogen er gennemillustreret med en række fotos af keramikere og deres værksteder set såvel indefra som udefra og ofte med pottemageren ved arbejdet. Hertil kommer så en række farvefotos af deres smukke arbejder, hvoraf der godt kunne have været gengivet flere.

Övre Stortorpet, hvor det hele startede for krukmarkslægten Nilsson blev i 1992 overtaget af Ulla Nilsson, som er syvende generation af slægten. Gården havde da været uafbrudt i slægtens eje i 165 år. Pottemagerværkstedet er nu det eneste pottemagerværksted, som er tilbage, og blev derfor på initiativ af foreningen ”Krukmakeriets vänner” blev bygningen ”kulturmærkt” i 1994. Værkstedet var i en meget dårlig stand og man fandt derfor midler til at restaurere det og nu står værkstedet i en noget bedre stand og i det indre som da de sidste to pottemagere arbejdede der for sidste gang i begyndelsen af 1970'erne, hvilket man ved selvsyn kan se ved at lægge vejen omkring Övre Stortorpet i Långvak.

Laholmskeramik. Föremål och verkstäder i Sydhalland under 300 år. Av Christina Lindvall-Nordin. Förlag Lerkvarnen 25 [Krukmakaregränd 8, S-312 30 Laholm, Sverige. Email: keramikmuseet@hotmail.com]. 1999. 144 s. ill. litt. ib. 295 SEK.

Forfatteren til denne bog er kunsthistorikeren og museumslederen Christina Lindvall-Nordin, som sammen med sin ægtefælle har oprettet og driver Keramikmuseet på Krukmakaregränd i Laholm. Som det siges i bogens indledning:

Trots att många äger Laholmskeramik så är den på något sätt anonym, inte marknadsförd. Därför ger vi ut den här boken och därför har vi ett privat keramikmuseum i Laholm. Vår familj bedriver sedan några år museiverksamhet ... Vi har öppet när vi har semester och annars efter anmodan. Vi brukar skoja och säga att vi bedriver museiverksamhet i stället för att spela golf eller segla. Det ger oss stor tillfredsställelse att kunna visa och berätta om den spännande lergodstraditionen i Laholm.

Forfatteren beskriver indgående hvorfra leret stammer og hvilke typer pottemagerne har anvendt og stadig anvender, samt hvad der kommer ud af brændingen afhængig af anvendt lertype. Der redegøres endvidere for, hvorledes man fremskaffede brændelet til brændingen og hvor varerne solgtes. Med hensyn til selve fremstillingsprocessen, så berettes der om behandlingen af leret, drejningen, glaseringen og endelig brændingen.

Historien fortælles om de mange nu hedengangne samt de få tilbageværende keramiske virksomheder i Laholm. Til beskrivelserne af de enkelte virksomheder er knyttet samtidige fotos, hvor man ofte har fanget mester og hans medarbejdere samt familie i en arbejdssituation.

Et enkelt emne behandles særskilt og det er *Lergökar från Laholm* – et emne som forfatteren tidligere har behandlet særskilt, jf nedenfor. Hvad er så ”*lergökar*” – det er *piv-i-røv-fløjter*, dvs hulrumsfløjter af ler.

För många är Laholmskeramiken semesterminnen främför alt från femtio- och sex tiotalen.

Mange af de viste arbejder er meget tidstypiske og i høj grad præget af den tid, hvor de er fremstillet. For mig virker udtrykket en smule gammeldags.

En enkelt dansk keramik har fundet vej til Laholm og det er Kirsten Sejer-Pedersen (f 1917), som blev uddannet på Kunsthåndværkerskolen i København i årene fra 1946 og frem til 1949.

Jeg synes, at det er fint, at enkelte egne får deres egen historie, noget som vi mangler i Danmark og kun i mindre omfang finder i den meget efterspurgte ”Dansk lertøj” samt i enkeltartikler i fortinsvis

historiske årbøger. Hvornår ser vi for eksempel en bog om Sorring-egnens pottemagere?

Bogen er velskrevet og rigt illustreret med sort/hvide fotos af områdets keramikere i arbejdssituationer samt farvefotos af deres arbejder.

Skulle der være et enkelt hjertesuk, så er det mangelen på et kort over de respektive områder, så man kan få en fornemmelse af stederne og deres beliggenhed, hvilket kan være vanskeligt uden lokalkendskab.

Udover denne titel har Christina Lindvall-Nordin skrevet ”Lergods i Ängelholm” (1992), som koster 85 SEK og ”Lilla lergöksboken” (1995), som koster 45 SEK.

Ceramics for the home. By Anabel Freyberg. Laurence King Publishing [71 Great Russell Street, London WC1B 3BN, England. Website: www.laurence-king.com]. 1999. 223 s. ill. litt. index. ib. 30 £.

The point about a collection is that it should be a living thing. Which is why the way we display ceramics is so important. By putting them on view in kitchens and other rooms for living in, we can receive constant pleasure. 'Ceramics for the home' is dedicated to that cause.

Bogen handler om det at samle på keramik – hvilke temaer og ikke mindst, hvordan man ”udstiller” sin samling. Bogens idé er måske én umiddelbart imod, men når man sidder med bogen i hånden, så bliver man fanget af de talrige fotos af samlinger, som er ret så spændende.

Umiddelbart er det en bladrebog, for der er virkelig noget for øjet og man får et flot indtryk af keramikens mangfoldige udtryk, samtidigt med at der kan hentes mange nyttige oplysninger i bogen.

Introduktionen behandler enkelte af de gamle store samlinger, hvoraf nogle nu danner grundlag for de store museers samlinger – et afsnit, der godt kunne have haft større omfang.

Dertil kommer så dels en historisk og dels en tematisk gennemgang med overskrifter som *ancient & blue, floral & botanical, colours & shapes, rustic, figures & animals, artist potters* og *twentieth-century pottery* for at slutte med *clever decorating ideas, care & repair* og et *glossary* samt endelig *where to buy* og *where to see*, hvor forfatteren når rimeligt omkring emnet, selvfølgelig set med engelske øjne.

Enkelte designere og keramikere behandles særskilt i afsnittet *artist potters*, som har fået undertitlen *the strange nineteenth-century world of chemist potters and gorgeous glazes*. Af mere markante keramikere,

designere og keramiske virksomheder kan her nævnes William De Morgan; Christopher Dresser; William Moorcroft og Moorcroft Pottery; Bernard Moore samt William Howson Taylor og Ruskin Pottery (med de spændende glasurer).

Fra afsnittet *twentieth-century pottery* med undertitlen *a thoroughly modern mélange of studio potters and factory finery* må fremhæves Bernard Leach, William Murray, Susie Cooper og Clarice Cliff samt Lucie Rie og Hans Coper, men flere kunne sagtens nævnes.

Udover den engelske keramik, så er der kortere omtaler af ikke mindst amerikansk keramik, men Frankrig og Skandinavien behandles også kort. Forfatteren synes ikke at have noget større kendskab til dansk keramik, som ikke nævnes med et ord, men det skyldes måske endnu engang mangelen på engelsksproget litteratur om dansk keramik.

Bogen viser, at samlinger kan opbygges uanset økonomisk formåen. Som forfatteren siger:

Any enthusiast can build up an exciting and singular collection of ceramics, no matter what their budget. The pleasure lies in deciding what items to choose, how to tell one piece from another, how much to specialise and how to arrange a collection – whether on a kitchen dresser, in a formal display cabinet or in some more exotic setting.

To add fuel to the collector's fire, almost every house is a repository of china, while shops, car boot sales and auctions offer temptation galore.

Bogen giver som tidligere nævnt ikke mindst talrige eksempler på, hvorledes man på en spændende måde vil kunne "udstille" sin keramik lige fra en mere gammeldags måde til den mere moderne form, hvor der sagtens kan hentes idéer til at fremvise sin keramik i hjemmet, selv set med danske øjne.

Skulle jeg fremkomme med en mindre kritisk bemærkning, så er henvisningerne til steder, hvor man vil kunne se dansk keramik ikke ligefrem gode, idet der henvises til Frederiksberg Slot, som må være forvekslet med et andet slot samt Royal Scandinavia, hvor der ikke er direkte adgang til dets samling, og hvor man under en rundvisning hurtigt bliver jaget gennem gangene med den udstillede del af fabrikkens historiske samling af keramik. Kunstindustrimuseet nævnes ikke med et ord, selv om man oftest – desværre kun i beskedent omfang – ser dansk keramik udstillet her.

Die Welt der Gefässe. Zeitgenössische Keramik. Sammlung Rudolf Strasser. Bearbeitet von Ekkart Klinge. Mit Beiträgen von Florian Hufnagl, Peter Nickl und Rudolf Strasser. Museen der Stadt Landshut. 2000. 128 s. ill. biografier. ib.

Denne bog har flere af medlemmerne allerede stiftet bekendtskab med, idet den lå fremme på udstillingen med Richard Batterhams keramik i Galleri Granberger på Oxelgården i Förslöv, idet Richard Batterham er repræsenteret i Rudolf Strassers samling.

Samlingen består af 1000 keramiske arbejder. heraf er op mod 90 gengivet i bogen og repræsenterer 48 keramikere fra 8 lande, heriblandt dog ingen danske.

Mine favoritter i den gengivne del af samlingen er uden tvivl den mere traditionelle del af den engelske keramik, som Richard Batterham og David Leach repræsenterer.

Bogen falder i to dele, hvoraf den første handler om "Der Sammler", mens den anden handler om "Die Sammlung" og begge dele indeholder en række særdeles læseværdige artikler – "Der Sammler" om det at samle og samlere samt en artikel af samleren selv, mens "Die Sammlung" indledes med en kunsthistorisk artikel, der som de øvrige artikler rummer meget fine iagttagelser.

Museumsmanden Florian Hufnagl skriver således om det at være "Sammler aus Leidenschaft" og indleder sin artikel med et citat af George Costakis:

Wer glaubt, Sammeln sei ein harmloses, nettes kleines Hobby, der irrt sich gewaltig".

Hvorefter han fortsætter således:

Jeder Sammler besitzt ureigene Gründe für seine Passion, eine ausgeprägte, subjektive ästhetische Überzeugung und eine individuelle, unnachahmliche Vorgehensweise. Wissenschaftliche und enzyklopädische Perfektion liegen ihm in der Regel eher fern. Jede Sammlung bietet daher ein anderes Gesicht.

Peter Nickl skriver om "Vom Sammeln und von Sammlern" og bringer nogle betragtninger om, hvorledes samleren gebærder sig, når denne besøger en udstilling samt hvor uberegnelige samlere kan være.

Samlingens ophavsmand Rudolf Strasser skriver om "Obsessionen zum Anfassen – Entdeckfreuden eines Keramikliebhabers". Her kan man ikke andet end hæfte sig ved Rudolf Strassers bekendtskab med Bernhard Leach og dennes store indflydelse på Strasser og hans samling, der som titlen på bogen antyder i det væsentligste omhandler "Gefässe", dvs

beholdere i bred betydning og mere brugskeramik end den skulpturelle keramik.

Ekkart Klinge indleder afsnittet om ”Die Sammlung” med artiklen ”Keramische Gefässe • Europa – Japan Sammlung Rudolf Strasser”, der er en artikel som man bliver lidt klogere af.

Lad mig bringe et enkelt citat:

Die bewusster Trennung von Designentwurf und Schaffen von Einzelstücken, die um 1960 weltweit in der westlichen Hemisphäre beginnt – die älteren Werkstätten mit Mitarbeitern wie die von St. Ives und der Leach-Nachfolge produzieren dagegen alle im wesentlichen Serienstücke und Serienware-, das Abwenden von der gedrehten Form als alleinigem Ausdrucksmittel, das Entdecken des Tones als Ausdrucksträger, die Einsetzung eigenständiger, malerischer Möglichkeiten für die Oberflächen-Gestaltung unabhängig vom Glasurauftrag, die Lösung von reinen Gebrauchsgegenstand zugunsten einer zweckfreien Formgestaltung haben das Gebiet künstlerischen Schaffens mit dem Werkstoff Ton seither wesentlich erweitert und die ehemaligen Grenzen zu Malerei, Skulptur, Objektkunst im Grunde aufgehoben. Selbstverständlich bleibt eine derartig grundlegende Entwicklung nicht ohne Rückwirkung auf den Ausgangspunkt, das ureigene Gebiet der keramik, die Gefäßgestaltung.

Hvornår startede denne udvikling i Danmark – var det ikke først noget senere? En del af de keramikere, der i dag arbejder med unika, har deres udgangspunkt i brugskeramikken, som de af den ene eller anden årsag forlod. De fleste går lidt uden om denne fase i deres keramiske løbebane, hvorfor det kan være umiddelbart vanskeligt at konstatere, hvornår dette skred skete. Et spændende emne, som godt kunne være genstand for et større studie.

Bogen har således mange kvaliteter og kan som sådan absolut anbefales.

An artist's travel guide to the ceramics museums of Europe. By Alexandra Copeland. Artists Travel Guides [PO Box 2048, St. Kilda, Victoria, 3182, Australien. Email: copeland@onaustralia.com.au]. 2000. 180 s. ill. litt. index. 7,95 £.

Forfatteren beskriver 120 museer i 19 europæiske lande som er Belgien, Danmark, Finland, Frankrig, Grækenland, Holland, Italien, Kroatien, Portugal, Rusland, Spanien, Schweiz, Tjekkiet, Tyskland, Ungarn og Østrig samt Tyrkiet og Marokko, hvordan så siden dette nordafrikanske land er kommet til at ligge i Europa, men sådan ser det måske ud fra Australien!

Bogen er illustreret med forfatterens egne tegninger af keramik, som hun har set på de pågældende museer, men som man absolut godt kunne have undværet, da de ikke tjener noget formål.

Bogen virker ret tilfældig – nogle museer er grundig behandlet, mens andre får knap nok en omtale, hvilket bl.a. gælder Det danske Kunstindustrimuseum, som spises af med et par linjer, så end ikke dets åbningstider anføres og ej heller dets website. Ikke helt så sløjt står det til med Keramikmuseet Grimmerhus, som er det andet museum, der er nævnt som udstillingssted for keramik i Danmark. Ser man under ”Udstillinger hvor og hvornår”, så findes der udover Ehlers Samling i Haderslev faktisk ret mange museer i Danmark, som har store særsamlinger af keramik.

Af andre huller må påpeges, at Sverige overhovedet ikke er kommet med, selv om der findes flere museer, som har rige samlinger af keramik – ikke mindst museerne ved Gustavsberg og Rörstrand. Et andet væsentligt museum, der mangler, er Bröhan-Museum i Berlin. Forfatteren må derfor siges at have rige muligheder for at udbygge og forbedre denne ”travel guide”.

Arrangementer i Keramikens Venner

Arrangement: *Besøg på udstillingen i Galleri Nørby med Lone Skov Madsen & Turi Heisselberg, der selv vil fortælle om deres arbejder.*

Dato og mødetidspunkt: Lørdag den 17. marts 2001, kl 14.30
Sted: Galleri Nørby Vestergade 8, 1456 København K.
Deltagere: Kun for medlemmer
Deltagerantal: Max 25
Pris: 40 kr pr person
Tilmelding: Sekretæren senest mandag den 12. marts 2001.

Arrangement: *Værkstedbesøg hos keramikere Dorthe Møller, Gutte Eriksen og Better Lübbert*

Dato og mødetidspunkt: Lørdag den 16. juni 2001, kl 08.45
Mødested: Hjørnet af Stockholmsgade og Oslo Plads skråt over for Østerport Station, hvor bussen holder.
Afslutning: Ca. kl 17.15
Fortæring: Husk at medbringe madkurv og drikkevarer til frokosten
Der vil være mulighed for at nyde en kop kaffe under turen
Deltagere: Kun for medlemmer. Maximum 20 deltagere, idet der ikke er plads til flere på værkstederne, hvorfor først til mølle princippet vil være gældende.
Pris: 275 kr pr. person
Tilmelding: Nødvendig. Tilmeldingen er først accepteret, når betalingen er sekretæren i hænde. Betaling bedes foretaget med check.
Tilmeldingsfrist: Sekretæren senest tirsdag den 11. juni 2001

Dorthe Møller og Gutte Eriksen behøver ikke en nærmere introduktion. De tilhører begge generationen af "grand old ladies" i dansk keramik.

Better Lübbert tilhører derimod den yngre generation af talentfulde keramikere. Hun var senest repræsenteret på den 3. triennale på

Trapholt efteråret 2000. Der venter således deltagerne en rigtig spændende oplevelse.

Bemærk venligst, at det ikke vil være muligt at udvide deltagertallet.

Hans Henrik Dyhr

Bestyrelse:

Alette Pontoppidan, formand og kasserer
Hans-Henrik Dyhr, næstformand
Lis Wieth, sekretær
Gunnar Jakobsen
Erik Linnet
Morten Løbner Espersen, suppleant
Irene Wiis, suppleant

Kasserer:

Alette Pontoppidan
Øster Farimagsgade 16 B
2100 København Ø
tlf 35 42 85 55
Giro: 9 46 17 87

Sekretær:

Lis Wieth
Agernvej 11
2830 Virum
Tlf. 45 83 40 34

Redaktør af "keramiske noter 13/2001" er Gunnar Jakobsen under medvirken af Barbro Haar. Redaktionen afsluttet 26.02.2001.
